Geloof in Opsterland

Verkiezingsprogramma ChristenUnie 2022-2026

ChristenUnie

Inleiding

ChristenUnie, partij in de samenleving

D.V. maart 2022 zijn er weer verkiezingen voor de gemeenteraad. In Opsterland mag de ChristenUnie sinds haar bestaan deel uitmaken van de raad de de laatste jaren nemen wij ook verantwoordelijkheid in het college. Als mensen op ons stemmen moeten zij ook weten waar wij als partij voor staan. Uiteraard blijkt dat uit onze standpunten en inzet in het verleden, maar wij geven in dit programma ook graag weer hoe wij kijken naar de toekomst.

Een samenleving met toekomst

Nog steeds voelen we de gevolgen van de coronacrisis. Ook veel inwoners van Opsterland ervaren nog dagelijks de fysieke impact van COVID-19. Economisch zijn er grote klappen gevallen en de maatregelen hebben bij jong en oud sporen achtergelaten. De polarisatie is toegenomen. We konden elkaar niet ontmoeten en elkaars mening nuanceren.

De ChristenUnie is zich van deze dingen bewust en ziet dat de manier waarop we met elkaar de samenleving vorm geven ter discussie staat. Gelukkig hebben we ook gezien dat als het erop aankomt we in Opsterland oog voor elkaar hebben. Dat we in staat zijn om elkaar op creatieve manieren te vinden en elkaar te helpen. Wij zijn ervan overtuigd dat het meer dan ooit belangrijk is om te geloven in en te werken aan een gemeente waar het niet meer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'. Daarom gaan wij met dit programma van hoop de komende verkiezingen in.

Ondanks de grote financiële uitdagingen presenteren wij ons verkiezingsprogramma vol plannen voor Opsterland. Wij investeren in zorg voor elkaar, in een overheid die bondgenoot is van de inwoners van Opsterland in een duurzame economie en in keuzes die goed zijn voor Gods schepping.

> Zet je in voor de bloei van de stad waarin je woont, want de bloei van de stad is ook jullie bloei (Jeremia 29:7).

Bij het zoeken naar antwoorden op de uitdagingen van deze tijd laten wij ons als christelijke partij inspireren door de Bijbel. In de Bijbel gaat het over mensen, over samenleven en ook over de overheid. De Bijbel heeft een bevrijdende boodschap die hoop geeft. Wij geloven daarom dat christelijke uitgangspunten in de politiek relevant zijn.

De ChristenUnie is een landelijke, christelijke netwerkpartij. Dat biedt stabiliteit. Onze lokale standpunten zijn niet zomaar opgeschreven maar gebaseerd op onze christelijke uitgangspunten. Tegelijk biedt het feit dat de ChristenUnie actief is op alle niveaus van het openbaar bestuur uitstekende mogelijkheden om af te stemmen en om lokale zaken provinciaal of landelijk aan de orde te stellen (en andersom).

Van christenen *voor* alle mensen

De ChristenUnie is een partij *van* christenen *voor* alle mensen. Wij willen iets uitstralen en doorgeven van de liefde die God heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor Opsterland. Doe met ons mee!

Inhoudsopgave

Geloof in Opsterland .....

Inleiding **2**

Een samenleving met toekomst 2

Van christenen *voor* alle mensen 2

Inhoudsopgave **3**

Hoofdstuk 1 Betrouwbare overheid **5**

1.1 Vertrouwen 5

1.2 Duurzame Ontwikkelingsdoelen 6

1.3 De gemeente, dat zijn we samen 6

1.4 Financiën 9

Hoofdstuk 2 Veiligheid **10**

2.1 Een veilige samenleving 10

2.2 Drugs en drank 11

2.3 Prostitutie 11

2.5 Radicalisering 12

2.6 Ondermijning: verwevenheid tussen boven- en onderwereld 12

2.7 Veiligheid, kindermishandeling en huiselijk geweld 12

Hoofdstuk 3 Energie, klimaat en milieu **13**

3.1 Betaalbare en klimaatvriendelijke energie en warmte 13

3.2 Klimaatadaptatie en Natuurbeleid 15

Hoofdstuk 4 Zorg **16**

4.1 Volksgezondheid 16

4.2 Zorg voor inwoners in kwetsbare situaties 16

4.3 Mantelzorgers 17

4.4 Vrijwilligers 18

4.5 Iedereen telt mee en doet mee 18

4.6 Langer zelfstandig 18

4.7 Ouderen 19

4.8 Verslaving 19

4.9 Opvangvoorzieningen 19

4.10 Zorg voor vluchtelingen 20

Hoofdstuk 5 Gezin, jeugd en onderwijs **21**

5.1 Ondersteuning van kinderen en jongeren 21

5.2 Onderwijs 23

Hoofdstuk 6 Economie 25
6.1 Duurzame werkgelegenheid 25
6.2 Werken en rusten 26
6.3 Recreatie en toerisme 26
6.4 Bloeiende winkelgebieden 27
6.5 Waardering van voedsel 27
6.6 Gezonde agrarische sector 27
Hoofstuk 7 Meedoen op de arbeidsmarkt 28
7.1 Aan het werk 28
7.2 Armoede en preventie 30
Hoofdstuk 8 Wonen en ruimte 32
8.1 Wonen 32
8.2 Ruimte 35
Hoofdstuk 9 Mobiliteit 37
9.1 Voetgangers 37
9.2 Fiets 37
9.3 Openbaar vervoer 37
9.4 Parkeren 38
9.5 Verkeersveiligheid 38
9.6 Automobiliteit 38
Hoofdstuk 10 Kunst, cultuur en sport 39
10.1 Kunst en cultuur 39
10.2 Sport 40

Hoofdstuk 1 **Betrouwbare overheid**

Waar staat de ChristenUnie voor?

Onze gemeente Opsterland vormt pas een echte samenleving als mensen elkaar zien en helpen, verbinding zoeken en over verschillen praten. Dat is het principe waarop onze democratische rechtstaat is gebouwd. Bij de ChristenUnie staat de samenleving, de mienskip, centraal. Een samenleving die het werk is van inwoners en maatschappelijke verbanden samen.

De gemeente heeft vooral als taak de samenleving te versterken en staat daarom naast mensen. Om te wijzen op de eigen verantwoordelijkheid maar ook om mee te denken, te stimuleren en te ondersteunen waar dat nodig is. De menselijk maat, dát past bij de ChristenUnie, dát past bij Opsterland. In het leven van alledag in ons werk, in ons gezin en in de zorg van de gemeente voor de inwoners.

Dit vraagt om maatwerk: de een heeft die ondersteuning sneller nodig dan de ander. En voor mensen die het echt niet zelf of samen met anderen kunnen, biedt de overheid een vangnet. Inwoners moeten een beroep kunnen doen op de overheid als hun vrijheid, gezondheid, veiligheid of bestaanszekerheid in het geding is. Om die reden is het goed dat de overheid ook grenzen aangeeft, handhaaft, normeert en kadert.

1.1 **Vertrouwen**

Wij zijn ervan overtuigd dat goed bestuur en sterk moreel en integer leiderschap de basis vormen voor een bloeiende samenleving. Net zo belangrijk is een samenleving die zich realiseert dat een overheid niet alles kan oplossen en zelf ook verantwoordelijkheid neemt.

De ChristenUnie zet in haar werk in de gemeenteraad in op luisteren en samenwerken. Het wel of niet deelnemen in een coalitie is daarbij niet doorslaggevend. Het innemen van standpunten in de raad wordt primair bepaald door de uitgangspunten van de partij, die onder andere zijn vastgelegd in dit verkiezingsprogramma. Als fractie willen we betrouwbaar en constructief bekend staan in Opsterland. De ChristenUnie wil zich daarin laten leiden door wat de Heer van mensen vraagt: Niet anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God (Micha 6:8).

De ChristenUnie wil bijdragen aan het bouwen aan vertrouwen door:

- Open, herkenbaar en betrokken aanwezig te zijn in Opsterland.
- In te zetten op goede relaties met inwoners.
- Eerlijk te zijn en geen beloftes te doen die niet zijn na te komen.
- Er voor te zorgen dat politieke processen zoveel mogelijk in de openbaarheid plaatsvinden.
- Te streven naar een coalitieakkoord met duidelijke afspraken maar met ook voldoende ruimte voor alle partijen om invloed op het beleid uit te oefenen.
- De bereikbaarheid en dienstverlening van de gemeente hoge prioriteit te geven.
- Het onderwerp integriteit continu aandacht te geven.

1.2 Duurzame Ontwikkelingsdoelen

De Sustainable Development Goals (of Duurzame Ontwikkelingsdoelen) zijn 17 afgesproken wereldwijde doelen op het gebied van klimaat, armoede en onderwijs. De ChristenUnie wil dat onze gemeente deze SDG's nog meer integreert in al het beleid de komende periode. Wij vinden dit heel belangrijk omdat deze 17 duurzaamheidsdoelen dé wereldwijde duurzaamheidsagenda vormen maar ook sterk vervlochten zijn met de opgaven in Opsterland. Ook onze gemeente is onmisbaar bij het behalen van de doelen!

1.3 De gemeente, dat zijn we samen

De ChristenUnie wil dat inwoners in Opsterland zoveel mogelijk zelf verantwoordelijkheid nemen voor het eigen handelen en - samen met anderen en de overheid - de zorg voor de samenleving oppakken. Samen zoeken hoe we de kracht van de samenleving kunnen aanspreken om te werken aan gerechtigheid.

De gemeente moet op haar beurt dan wel open staan voor initiatieven van inwoners, maar ook voor initiatieven van instellingen, verenigingen, bedrijven en kerken. Vooral als die het algemeen belang op het oog hebben. Hierbij past een overheid die meedenkt, participeert, drempels verlaagt en faciliteert. De ChristenUnie stimuleert dat inwoners zichzelf organiseren in bijvoorbeeld energiecoöperaties en daarmee verantwoordelijk op zich nemen op het gebied van duurzaamheid. Meer verantwoordelijkheid van inwoners vraagt om minder regels van de gemeente, om minder administratieve lasten en bureaucratie. Kortom, om een college en raad die durven los te laten.

De ChristenUnie wil inzetten op het meedenken van inwoners voorafgaande aan beleidsvorming in de raad. Inwonersinitiatieven willen we ruimhartig verwelkomen en inwonerparticipatie stimuleren wij omdat we ervan overtuigd zijn dat het goed is gebruik te maken van de kennis en ervaring van onze inwoners. Wel letten we erop dat de gemeenteraad vanaf het begin heel duidelijk is over het samenspel en de ruimte die er is voor participatie. Dat steekt nauw. Aan de ene kant niet pas het gesprek aangaan als keuzes al gemaakt zijn maar ook geen ongecontroleerde inwonerparticipatie. Dat vraagt om duidelijke financiële en technische kaders.

- De ChristenUnie wil dat burgerparticipatie een vanzelfsprekende en grote plaats inneemt bij de (invoering van de) Omgevingswet en bij de energietransitie.

Raadgevende referenda zijn geen oplossing bij complexe politieke vraagstukken. Het feit dat de uitslag niet bindend is, levert verwarring en ontevredenheid op. Lokale politici zijn door de inwoners gekozen en worden geacht verantwoordelijkheid te nemen die brede steun vanuit de samenleving krijgt.

Betrekken van jongeren
Democratie is geen statisch begrip, maar een werkwoord. Daarom wil de ChristenUnie zich inzetten om inwoners en dus ook de jongeren in Opsterland te betrekken bij de lokale democratie. Wij vinden dat nodig omdat door samen te praten over de uitdagingen in onze gemeente, we met elkaar tot gedragen oplossingen kunnen komen.

- In Opsterland wil de ChristenUnie zich inzetten om de inspraak van jongeren te verbeteren. De beslissingen die wij nu nemen, gaan over hun toekomst.
- Plannen van de gemeente moeten ook getoetst op de gevolgen voor jongeren. (generatiecheck).
- De burgemeester van onze gemeente zal de 18-jarigen bij verkiezingen via een brief persoonlijk uitnodigen om voor de eerste keer hun stem uit te brengen.
- Jongeren worden specifiek bij de 4-5 mei festiviteiten betrokken en ervoor uitgenodigd.

Lokale Media
Onafhankelijke lokale en regionale media zijn cruciaal voor de lokale nieuwsvoorziening en de lokale democratie. Ze informeren inwoners, houden bestuurders scherp en agenderen maatschappelijke kwesties. Daarom willen wij de gemeentepagina in onze lokale krant handhaven zodat ook huis aan huis onze inwoners op de hoogte kunnen blijven van ontwikkelingen in onze gemeente.

Discriminatie en racisme
Ook de lokale overheid heeft de roeping om recht te doen. Elke inwoner van Opsterland heeft recht op een rechtvaardige behandeling, onafhankelijk van gender, afkomst, handicap of andere status. Discriminatie en racisme doen afbreuk aan die gelijkwaardigheid en vrijheid. Het bestrijden ervan kan niet door de politiek of de gemeente alleen. De hele samenleving speelt een rol.

- Medewerkers binnen de gemeentelijke organisatie moeten over voldoende kennis en vaardigheden op het gebied van onbewuste vooroordelen, discriminatie, antisemitisme en racisme beschikken.
- De ambtelijke organisatie in Opsterland weerspiegelt onze samenleving. Daarom zorgt de gemeente ook voor intern diversiteitsbeleid.

Digitalisering
Ontmoeting tussen inwoners en overheid vindt op veel verschillende manieren plaats. Dat kan fysiek, maar Nederland digitaliseert snel. Door de coronacrisis is dit proces zeker met vijf jaar versneld. Ook zien we dat traditionele vraagstukken op gebied van veiligheid, gezondheid, zorg, en in de fysieke leefomgeving steeds meer ondersteund worden door digitale middelen zoals camera's, digitale platforms, zelfhulp op afstand, en data-analyse.

In onze gemeente telt ieder mee, en daarom wil de ChristenUnie dat onze dienstverlening en gemeentelijke projecten aansluiten bij iedere inwoner. Toch dreigen er mensen digitaal de aansluiting te missen en wordt kans-ongelijkheid vergroot. Inwoners moeten daarom geholpen worden om digitaal vaardig te zijn. In deze digitale ontwikkeling moet onze gemeente het risico van verkeerd gebruik minimaliseren. Dit vraagt om een sterke aanpak die zorgt voor de beveiliging van onze gegevens, de aanpak van digitale criminaliteit, en de borging van onze privacy. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we erop kunnen vertrouwen dat onze gegevens in goede handen zijn.

Privacy
Voor een goede vervulling van de wettelijke taken en verplichtingen heeft de gemeente de beschikking over veel gevoelige persoonsgegevens. Het koppelen van gegevens is nodig om snel de juiste zorg te kunnen leveren. Onduidelijke privacyregels leiden ertoe dat zorgverleners de veilige kant kiezen en daarmee goede hulpverlening in de weg staan. Voor het vertrouwen in de overheid is het tegelijk van het grootste belang dat zorgvuldig met deze gegevens wordt omgegaan. Inwoners hebben daar recht op, ze moeten daarom goed geïnformeerd zijn over wat er met hun gegevens gebeurt. Alle medewerkers van onze gemeente weten hoe ze met persoonsgegevens om moeten gaan.

Communicatie
Voor veel mensen wordt de samenleving complex. Veel ouderen, allochtonen en laaggeletterden vinden het vaak ingewikkeld om op tijd de juiste informatie te vinden of om bij de overheid aan te kloppen voor hulp. De ChristenUnie wil dat de gemeente Opsterland haar regels zo simpel mogelijk houdt.

- De gemeente communiceert zo duidelijk en eenvoudig mogelijk met inwoners.
- De ChristenUnie wil dat berichten over aanvragen en besluiten, zoals vergunningen, (bestemmings)plannen en lokale regelgeving niet alleen digitaal zijn in te zien maar ook in de lokale krant blijven verschijnen.
- In Opsterland kunnen inwoners, naast de digitale weg, altijd bij een fysiek loket met hun vragen bij de gemeente terecht.

De ChristenUnie waardeert dorpen als lokale gemeenschap en hecht aan het eigene en de vitaliteit van de lokale gemeenschap. De gemeente moet alle mogelijkheden benutten om bewoners van dorpen te betrekken bij zaken die hen raken. Voor een betrokken dorpenbeleid kiest de ChristenUnie voor het inzetten van dorpsambassadeurs. Dit zijn mensen die met beide benen in de dorpssamenleving staan en een makkelijke toegang hebben tot ambtenaren, raadsleden en wethouders.

Verenigingen van plaatselijk belang worden gefaciliteerd om hun belangenvertegenwoordigende rol te kunnen vervullen. Voorwaarde is, dat er een duidelijk draagvlak voor de vereniging moet worden aangetoond. Voor een degelijk dorpenbeleid is het noodzakelijk beleidsvrijheid te geven om kleine projecten slagvaardig te kunnen aanpakken.

Uitgangspunten:

- Alle ruimte voor inwoners die verantwoordelijkheden op zich nemen (bijvoorbeeld in coöperaties) op het gebied van duurzaamheid, energie, zorg, lokale economie of dorpsbeheer.
- Meer vertrouwen, minder regels: Er wordt regelmatig onderzocht of er regels zijn die geschrapt, vereenvoudigd of samengevoegd kunnen worden.
- Vroegtijdig open en eerlijk inwoners betrekken bij beleidskeuzes en/of grote ontwikkelingen.
- Heldere procesafspraken bij burgerparticipatie.
- De gemeente gebruikt bij schriftelijke communicatie met inwoners eenvoudig Nederlands. (taalniveau B1)

Gemeentelijke herindeling en samenwerking
Samenwerking of fusie van gemeenten moet 'van onderop' plaatsvinden. Hiermee bedoelen we dat de gemeenteraden van de individuele gemeenten hiertoe besluiten. Zij vormen de onderste en daarmee de verantwoordelijke bestuurslaag. Uitgangspunt voor de ChristenUnie is dat de kwaliteit van de gemeentelijke organisatie (ook wel bestuurskracht genoemd) voldoende moet zijn en blijven. Mede door onze samenwerking met Ooststellingwerf en Weststellingwerf (OWO-samenwerking) zijn wij van mening dat Opsterland voldoende bestuurskracht heeft om een zelfstandige gemeente te blijven.

Bestuurlijke samenwerkingsverbanden zoals gemeenschappelijke regelingen (WGR) vragen een actieve en kritische houding. Ook is belangrijk dat de raad van Opsterland zicht en controle houdt op besluiten die een WGR of een ander samenwerkingsverband neemt.

- Opsterland kiest voor zelfstandigheid en samenwerking.
- De ChristenUnie steunt (het wettelijk mogelijk maken van) initiatieven die kaderstelling en controle rondom samenwerkingsverbanden versterken.
- De raad wordt goed betrokken bij besluiten die in WGR-en en andere samenwerkingsverbanden worden genomen.

1.4 Financiën

Van de gemeente verwachten wij dat zij een betrouwbare, goede rentmeester is van de beschikbare middelen. Het gaat om gemeenschapsgelden, die hetzij via de afdracht van de Rijksoverheid, hetzij via de gemeentelijke belastingen zoals de Onroerende Zaak Belasting (ozb), door onze inwoners zijn opgebracht.

In de afgelopen jaren is het takenpakket van alle gemeenten flink uitgebreid. Hierbij zijn de financiële risico's toegenomen. De beleidsvrijheid is beperkt en door bezuinigingen van de Rijksoverheid op de uitkering uit het Gemeentefonds ligt er een grote druk op het financieel beleid. Dat betekent dat, naast het uitgangspunt dat gemeenten voldoende geld van het Rijk moeten ontvangen om hun taken goed te kunnen uitvoeren, Opsterland de komende periode uitgaven en inkomsten goed in evenwicht moet houden. De ChristenUnie dringt aan op efficiënt financieel beleid en het goed in beeld hebben en beheersen van risico's om toekomstige generaties niet op te zadelen met de gevolgen van slecht (financieel) beleid van hun voorgangers.

Publieke middelen zijn per definitie schaars; er zijn altijd meer wensen dan er geld beschikbaar is. De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen, noden en belangen kunnen afwegen. Bij bezuinigingen wil de ChristenUnie de posten die te maken hebben met de nood van individuele inwoners, zorg, veiligheid, beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen zo veel mogelijk ontzien. Uiteraard moet er voor mensen met weinig financiële draagkracht, maatwerk mogelijk zijn.

- De afgelopen periode kenmerkte zich door grote financiële tekorten (o.a. op jeugdzorg). Wij dringen er zo nodig via de VNG of anderszins bij de Rijksoverheid op aan om gemeenten een passende vergoeding te geven voor de taken die moeten worden uitgevoerd.
- De gemeente heeft als doelstelling dat duurzaam en circulair wordt ingekocht. Keuzes en resultaten zijn meetbaar.
- Misbruik van voorzieningen moet worden voorkomen en als dit wel gebeurt is een actieve aanpak nodig. Tegelijk verlangen we van onze gemeente dat deze naast mensen staat en maatwerk levert.
- Spaarzaamheid en een behoudende financiële koers zijn leidend, dus geen risicovolle investeringen.
- Bij gezond financieel beleid horen voldoende reserves om calamiteiten te kunnen opvangen. Structurele uitgaven moeten met structurele middelen begroot te worden en dus niet met incidentele meevallers.
- Zorg voor elkaar en zeker voor onze kwetsbare medemensen staat voorop bij het maken van financiële en beleidsmatige afwegingen.
- De lokale belastingdruk stijgt in principe niet meer dan de inflatiecorrectie.
- De dienstverlening van de gemeente (heffingen en leges) is zoveel mogelijk kostendekkend.
- Bij problemen die de gemeentegrenzen overstijgen moet worden gezocht naar samenwerking en solidariteit binnen de regio om zo mogelijk tot financiële afspraken te komen of een gezamenlijke lobby te organiseren.

Hoofdstuk 2 **Veiligheid**

Waar staat de ChristenUnie voor?
Als inwoner van Opsterland wilt u veilig kunnen leven. De overheid heeft de plicht om inwoners te beschermen en criminaliteit te bestrijden. Maar de ChristenUnie vindt ook dat de vrijheden waar we in onze gemeente van mogen genieten, samengaan met verantwoordelijkheden. Naast de wettelijke taak van de overheid zien wij een grote rol voor de samenleving. Juist ook als het gaat om veiligheid. Inwoners, winkeliers, scholen, politie en woningcorporaties dragen bij aan goede dorpen. Dat zijn dorpen waarin jongeren veilig naar school gaan en kinderen ruimte hebben om te spelen, waarin ouderen zonder zorg over straat kunnen, actief kunnen zijn en nog voluit van het leven kunnen genieten. Kortom, daar waar het op alle momenten van de dag voor iedereen veilig is om binnen en buiten te zijn. Veiligheid gaat over meer dan alleen het beschermd worden tegen geweld. Een schone en nette buurt zorgt bij veel bewoners al voor een veel veiliger indruk dan wanneer een buurt of straat er verwaarloosd uitziet. Wij willen inwoners aanspreken op ieders verantwoordelijkheid om groenstroken en perken mede te onderhouden. De ChristenUnie wil zich er dan ook voor inzetten dat de openbare ruimte in Opsterland er netjes en verzorgd uitziet.

2.1 **Een veilige samenleving**

Ook bij de aanpak van veiligheidsproblemen toont de ChristenUnie haar hart voor de samenleving. Hard waar het moet, zacht waar het kan. De ChristenUnie heeft aandacht voor slachtoffers en hun omgeving en stimuleert een effectieve, op herstel gerichte, aanpak van daders.

Inwoners worden, als oren en ogen van de politie, actief betrokken bij de veiligheid op straat, in de wijk en in huis. Dit kan door de inzet van Burgernet en van internet, zoals appgroepen in de dorpen. De ChristenUnie stimuleert dat inwoners van Opsterland gemakkelijk melding kunnen maken van overlast en van crimineel gedrag, waarbij de politie contact legt met de melder over de resultaten. De mogelijkheid van het anoniem aangifte doen, biedt inwoners in sommige gevallen veiligheid, maar is nog onvoldoende bekend. De ChristenUnie vraagt om voorlichting over deze mogelijkheid.

De ChristenUnie hecht aan de rol van de wijkagent als aanspreekpunt voor inwoners in dorpen en zijn coördinerende taak naar andere agenten en de gemeente toe om problemen in de dorpen concreet aan te pakken.

- Er wordt ingezet op extra beschikbaarheid en zichtbaarheid van de wijkagent
- De burgemeester zorgt voor lage drempels voor het doen van (anoniem) aangifte en voor goede terugkoppeling door de politie.
- In dorpen waar groepen jongeren georganiseerd overlast veroorzaken, wordt een groepsaanpak opgesteld. Harde kern en meelopers worden geïdentificeerd en ouders en netwerken betrokken om de overlast terug te dringen.
- Betrek inwoners bij veiligheid in hun directe omgeving d.m.v. Burgernet, en Buurtpreventie Apps.

2.2 Drugs en drank

Mensen zijn geschapen door God. Het kan niet de bedoeling zijn dat zij door drugs, drank, of verslaving zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijt raken.

De ChristenUnie wil het gebruik van drugs actief tegengaan en streng optreden bij overlast. Wij zijn tegen het zelf telen van wiet door gemeenten en zijn zeer kritisch over experimenten hiermee. Wiet is en blijft een verboden middel. Door het wietgebruik tegelijkertijd wel te gedogen geeft de overheid een dubbele boodschap af. Tegen illegale hennepkwekerijen wordt hard opgetreden. De gemeente Opsterland moet optreden tegen het toenemende gebruik en de groeiende acceptatie van synthetische drugs. Het mag niet zo zijn dat zelfs kinderen het gebruik van een pilletje normaal vinden. Het dumpen van drugsafval levert enorme milieuschade op en gaat gepaard met illegaliteit en criminaliteit. De ChristenUnie wil dat de gemeente zich in de provincie sterk maakt voor een taskforce drugs om druggerelateerde criminaliteit en overlast aan te pakken

De handhaving van de Drank- en Horecawet vraagt om voldoende beschikbare en goed geschoolde handhavers. De ChristenUnie is voor extra alertheid op de handhaving van leeftijdsgrenzen. De strijd tegen drankmisbruik voert de gemeente samen met scholen, ouders, kerken, verslavingszorg, horeca, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen. Sluitingstijden van horeca is lokaal maatwerk. Belangrijk daarbij is een totaalpakket aan afspraken met horeca, politie, hulpverlening en omwonenden.

- De gemeente organiseert voldoende toezichtcapaciteit voor de Drank- en Horecawet. De gemeente gebruikt hiervoor regelmatig mystery guests.
- De gemeente zorgt dat er een verbod is voor het gebruik van lachgas in de openbare ruimte.
- De gemeente Opsterland zet zich samen met maatschappelijke partners in voor de preventie van alcohol- en middelengebruik. Niet alleen richting de jeugd, maar ook in de richting van ouders/volwassenen.

2.3 Prostitutie

Prostitutie is geen gewoon beroep. Prostitutie is ongelijkwaardig, er is bijna altijd sprake van machtsongelijkheid, economische ongelijkheid en genderongelijkheid. Daarom is de ChristenUnie tegen prostitutie. Criminaliteit, mensenhandel, uitbuiting, eenzaamheid en andere sociale problemen zijn de schrijnende werkelijkheid achter de schone schijn. Met de verschuiving van prostitutie van de clubs en bordelen naar het thuiswerken/via internet diensten aanbieden, neemt de onzichtbaarheid van de prostitutiebranche toe en daarmee ook de risico's. De coronacrisis heeft deze ontwikkeling versterkt.

- De ChristenUnie is ervan overtuigd dat misstanden binnen de sector verminderd worden door gelijke regels voor iedereen. Daarom willen wij, vooruitlopend op de wet WRS:
- De minimumleeftijd voor prostituées verhogen van 18 naar 21 jaar
- Een pooierverbod: degene die betrokken is bij onvergunde bedrijfsmatige seksuele dienstverlening en daar financieel voordeel uit haalt, wordt strafbaar.
- dat zelfstandig thuiswerkende prostituees vergunningplichtig worden.
- Onder jongeren speelt sexting en grooming een steeds grotere rol. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat ouders en scholen samen optrekken als het gaat om voorlichting en hulpverlening.

2.5 Radicalisering

Radicalisering vormt een bedreiging voor de manier waarop wij in Opsterland in vrijheid en veiligheid leven. Het kan levens verwoesten, drijft families tot wanhoop en laat professionals soms verslagen achter. Radicalisering ontstaat als personen of groepen opvattingen ontwikkelen die haaks staan op de democratische rechtsorde en bereid zijn daar in de praktijk consequenties aan te verbinden. Naast het beschermen van de samenleving, heeft de overheid ook een taak bij het beschermen van de individuele (minderjarige) burger. In onze gemeente lijkt dit niet of nauwelijks te spelen, maar het is goed om alert te blijven op eventuele signalen.

2.6 Ondermijning: verwevenheid tussen boven- en onderwereld

Ook in Opsterland moeten we ons bewust zijn van de invloed van grootschalige criminele organisaties. Criminelen gebruiken vastgoed om crimineel verkregen gelden wit te wassen. Door een oplettende houding van het gemeentebestuur kunnen we deze ontwikkelingen op het spoor komen. Bijvoorbeeld door aandacht te schenken aan het gebruik van winkelpanden of horecapanden die aanwezig zijn op een manier die nauwelijks rendement kan opleveren.

Verouderde vakantieparken of campings blijken in Nederland regelmatig broeinesten van criminaliteit, zoals witwaspraktijken, te zijn. Dat vraagt om (extra) handhaving en beleid. De gemeente werkt nauw samen met het RIEC (Regionale Informatie en Expertise Centra).

- Om illegaal gebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing/panden tegen te gaan komt er beleid gericht op snelle herbestemming.
- Strenge handhaving op onze vakantieparken is nodig. Geen permanente bewoning en een duidelijke gastenregistratie.
- De ChristenUnie is er voorstander van de wet Bibob gericht en zo veel als mogelijk is, in te zetten.
- De gemeente betrekt de inwoners actief bij het herkennen van en signalering van (vermoedens van) ondermijnende activiteiten en het melden hiervan.
- Een succesvolle aanpak van ondermijning begint bij een integer en weerbaar lokaal bestuur en ambtenarenapparaat. In de verplichte gedragscode moet hiervoor aandacht komen.

2.7 Veiligheid, kindermishandeling en huiselijk geweld

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn, om beschermd te worden tegen mishandeling. Want de gevolgen van mishandeling zijn groot. Geweld in huiselijke kring komt vaker voor dan we denken. Niet alleen kinderen maar ook ouderen en (ex-)partners zijn dagelijks slachtoffer. Veilig Thuis, het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, moet laagdrempelig bereikbaar zijn en bekend bij alle inwoners van Opsterland. Voor slachtoffers van huiselijk geweld moet er passende, hulp en/of een veilige opvang zijn. Opvang het liefst op een plek waar alle hulp onder een dak geboden kan worden.

- Al bij de zwangerschap vindt er screening plaats op hoog risicosituaties.
- Consultatiebureaus (CJG/JGZ) bieden begeleiding in het omgaan met huilgedrag van baby's.
- De ChristenUnie zet zich in voor een aanpak kindermishandeling waarin aandacht is voor preventie en voor het versterken van de interactie tussen kind, verloskunde, onderwijs, wijkteam en Veilig Thuis.
- Ouderenmishandeling krijgt de komende periode meer aandacht. Hiervoor overlegt de gemeente met mantelzorg- en ouderenorganisaties.

Hoofdstuk 3 **Energie, klimaat en milieu**

Mensen zijn onderdeel van een prachtige schepping waarvan het bestaan in Gods handen ligt. We laden ons op in onze mooie landschappen en genieten van de wonderlijke schoonheid van bloemen, bomen, insecten en andere dieren. De ChristenUnie wil krachtig inzetten op de hoopvolle en noodzakelijke beweging die gaande is naar een groene, duurzame economie die zich houdt aan de grenzen van de aarde en aan de norm van ecologische en sociale gerechtigheid. Wij willen af van olie, aardgas en kolen en ruim baan maken voor schone energie. Energiebesparing in de industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit wordt topprioriteit. Auto's zonder uitstoot en energieneutrale huizen worden de norm. Grondstoffen willen wij niet verspillen, maar terugwinnen en hergebruiken. Wij kiezen voor de bescherming van waardevolle natuur en een verantwoorde omgang met ruimte en landschap in en om Opsterland. Voor deze plannen kunnen we niet zonder samenwerking met en enthousiasme van onze inwoners.

3.1 **Betaalbare en klimaatvriendelijke energie en warmte**

De ChristenUnie wil toe naar een lokaal vormgegeven energiesysteem van volledig hernieuwbare energie in 2035. De gemeente heeft de regie in deze lokale energietransitie en zorgt er ook voor dat het doel haalbaar en betaalbaar is en iedereen de overstap mee kan maken.

Energiecoöperaties en lokale initiatieven
Energiecoöperaties brengen de energietransitie dichter bij de burger en maken lokaal eigendom mogelijk. Daarom willen we dat het gemeentebestuur deze coöperaties voor vol aanziet en als het nodig is praktisch en financieel ondersteunt. Dit geldt ook voor projecten voor kleinere maatregelen thuis, zoals isolatie. Een lokaal (gemeentelijk) energiebedrijf is volgens de ChristenUnie een goed idee. De gemeente ziet dan toe op een goede verdeling tussen de lasten en de lusten.

Energiecoaches
De ChristenUnie is voor de blijvende inzet van energiecoaches die inwoners begeleiden bij het zetten van stappen in het verduurzamen van hun woning en inwoners helpen om de subsidiemogelijkheden optimaal te benutten.

- Isolatie van de woning is de eerste stap. Daarna volgen maatregelen als zonnepanelen en de inzet van warmtepomp of aansluiting op warmtenet.
- De gemeente ondersteunt ook de minima in Opsterland bij het verduurzamen van hun woning.
- Er is een laagdrempelig energieloket waar men voor alle vragen op het gebied van subsidies en verduurzaming terecht kan.

Participatie
Belangrijk is dat omwonenden nauw betrokken worden bij plannen voor energieopwekking, zoals zonne-energie en windmolens, en dat zij kunnen meeprofiteren van de voordelen. Participatie zorgt ervoor dat lusten en lasten eerlijker worden verdeeld en kan op allerlei manieren: van een gebiedsgebonden bijdrage die terugvloeit naar de lokale samenleving tot een aandeelhouderschap van inwoners/coöperatie. Belangrijk is wel dat dit voor iedereen in Opsterland bereikbaar is (dus ook voor inwoners met een kleinere portemonnee).

Investeren in warmtenetten
De ChristenUnie wil de potentie aquathermie benutten en steeds minder afhankelijk zijn van aardgas.

Afscheid nemen van aardgas
Bij nieuwbouw is aardgasloos bouwen inmiddels de norm. De doelstelling is dat Nederland in 2050 geen aardgas meer gebruikt. Dit betekent nogal wat voor een eigenaar van een bestaande woning. De gemeente Opsterland speelt hier lokaal op in door te zorgen voor passende plannen.

- Een inwoner van Opsterland moet op 1 plek terecht kunnen voor zowel technische als financiële arrangementen om zijn woning aan te passen.
- De ChristenUnie ziet de rol van de gemeente in het faciliteren van duurzaamheidsfondsen en duurzaamheidsleningen.
- Het uitvoeringsplan om afscheid te nemen van aardgas wordt per wijk samen met de bewoners en gebouweigenaren uit de wijk bepaald.
- Voorkom energiearmoede: waar aardgas wordt vervangen door duurzame warmte, investeren we direct in isolatie zodat de energierekening omlaag gaat.
- Zon op dak en laadpalen in Bouwbesluit: Opwekking van zonne-energie op daken en in gevels is een uitstekende vorm van meervoudig ruimtegebruik. Door de groei van elektrische mobiliteit zal de vraag naar laadmogelijkheden toenemen. Daarom wordt geschiktheid van daken voor zonne-energie en het aanleggen van laadinfrastructuur verplicht in het Bouwbesluit utiliteitsbouw.

Zie voor meer over duurzame woningen ook hoofdstuk 8: Wonen en ruimte

Meer wind- en zonne-energie
De ChristenUnie vindt het belangrijk zorgvuldig met zonne-energie projecten om te gaan. Daarom ook zijn we kritisch als het gaat om zonneparken op het land. Want eerst moet de gemeente zich richten op het plaatsen van zonnepanelen op de grote lege daken van boerenschuren en andere gebouwen, waaronder gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed en particuliere woningen, maar ook corporatiebezit.

- De gemeente zoekt naar participatie van energiecoöperaties, zodat bewoners met elkaar kunnen investeren in zonne-energie.
- Daken en gevels met zonnepanelen. De gemeente geeft het goede voorbeeld, ook op het gebied van energiebesparing en zuinige verlichting.
- Voor grootschalige zon- en windprogramma's hanteert de gemeente ook sociaal-maatschappelijke kaders (inspraak, participatie, welke gebieden eerst) met aandacht voor:
    - Actieve betrokkenheid van omwonenden, grondeigenaren en overige belanghebbenden
    - Minimaal 50% lokaal eigendom
    - Zorgvuldige integratie in het landschap (meervoudig ruimtegebruik)
    - De gemeente Opsterland hanteert de principes van de Gedragscode Zon op Land
- Bij keuzes voor het plaatsen van zonnepanelen in onze gemeente maken we gebruik van de Zonneladder als objectief instrument.
- Wij zijn niet tegen het aanleggen van zonneparken op land en water, maar wel met respect voor het fraaie Opsterlandse landschap.

Energiebesparing industrie

De gemeente moet de lokale ondernemingen uitdagen om samen een energiebesparingsconvenant te sluiten. Door samen te werken, brengen bedrijven elkaar tot ideeën, en zetten ze extra stappen om energie-efficiënt te worden.

- De gemeente heeft in de verkeers- en vervoersplannen aandacht voor alternatieven voor de auto, het stimuleren van gebruik van openbaar vervoer en fietsverkeer.
- Bij grootschalige energieprojecten moet de omgeving zeggenschap hebben en participeren.
- De gemeente Opsterland zorgt ervoor dat de eigen behoefte aan energie zo duurzaam mogelijk opgewekt wordt.
- In de komende raadsperiode maken we het gemeentelijke inkoopbeleid nog meer duurzaam: zo veel mogelijk schone energie en producten die voldoen aan de regels van eerlijke handel.
- Met woningcorporaties spreken we af dat alle sociale huurwoningen in 2035 energieneutraal (nul-op-de-meter) zijn, waarbij de woonlasten niet stijgen.

Inzameling herbruikbare grondstoffen
De normen voor afvalscheiding worden steeds strenger. In 2025 mag er nog 30 kilo restafval per persoon per jaar zijn. In afval zitten waardevolle grondstoffen die niet verloren mogen gaan. De ChristenUnie wil afval zien als grondstof.

- In Opsterland kennen we geen afval meer, alleen maar grondstoffen. Het afvalbrengstation is dé plek waar grondstoffen een nieuw leven kunnen krijgen.
- Het tegengaan van zwerfafval heeft prioriteit en wij faciliteren de Himmelploegen.
- Er wordt meegedaan aan landelijke bewustwordingsacties rond het voorkomen en hergebruiken van afval, zwerfvuil en compost.
- Bij aanbesteding neemt de gemeente op dat grondstoffen aan het eind van de levenscyclus eenvoudig te scheiden en herbruikbaar moeten zijn.
- Hergebruik via kringloopwinkels en afvalbrengstations wordt gepromoot.
- Gezamenlijk aanpak circulaire economie met lokale branche en ondernemersverenigingen (bijv. voor het uitwisselen van lokale reststromen).

3.2 Klimaatadaptatie en Natuurbeleid

Biodiversiteit.
De biodiversiteit (soortenrijkdom) neemt schrikbarend af. Doel is om de biodiversiteit en natuurrijkdom te versterken. Dit doen we door:

- natuurvriendelijke maatregelen bij plagen,
- gemeentegrond alleen te verpachten onder strikte duurzaamheidsvoorwaarden gericht op behoud of versterking van de biodiversiteit.

Toekomstbestendig waterbeheer
'Leven met water' raakt ook Opsterland. Door versteende gebieden en de toename van extreme buien ontstaat steeds vaker overlast en schade. De extremen merken we ook in lange droge, hete periodes.

- Inwoners hebben een belangrijke rol als het gaat om waterberging. De gemeente werkt aan bewustwording op dit punt.
- De gemeente stimuleert de aanleg van groene daken en geeft zelf het goede voorbeeld. Daarmee werken we in aan meerdere doelstellingen tegelijk: waterberging, verkoeling, biodiversiteit en zonnepanelen leveren meer rendement.

Hoofdstuk 4 **Zorg**

Waar staat de ChristenUnie voor
Eén van de kenmerken van de samenleving van nu is dat bijna iedereen deel uit maakt van een of meerdere netwerken van mensen, zoals gezinnen, klassen in scholen, vriendengroepen, verenigingen, geloofsgemeenschappen, de straat en de buurt, online netwerken en sociale media. Tegelijk is er sprake van individualisme en van eenzaamheid en zijn er mensen die niet mee kunnen komen. De coronacrisis heeft dit nog versterkt. Maar er ontstonden in die periode juist ook mooie initiatieven waarin mensen naar elkaar omzagen. Er is kracht in de samenleving. De ChristenUnie blijft daarom inzetten op een participatiesamenleving; het is belangrijk dat mensen elkaar als het kan helpen en voor elkaar zorgen. Tegelijk moet de gemeente zorgen voor passende ondersteuning en hulp aan mensen, die het niet op eigen kracht redden. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we in Opsterland blijven investeren in preventie en vroegsignalering. Want voorkomen is beter dan genezen.

De decentralisaties liggen inmiddels ruim 5 jaar achter ons. Nog niet alles gaat goed. De ChristenUnie pleit ervoor de financiële schotten weg te halen en écht over de systeemwereld van de gemeente heen te kijken naar de leefwereld van mensen. Uitgangspunt van de ChristenUnie is dat elk mens waardevol is en dat die waarde niet afhangt van prestaties, gezondheid, afkomst, leeftijd, gewenstheid of geluk. Al het leven, in gaafheid en gebrokenheid, verdient het om tot ontplooiing te komen, te participeren, om te worden beschermd en om zorg te ontvangen als dat nodig is.

4.1 **Volksgezondheid**

Gezondheid is van invloed op prestaties op school, op het werk en in de maatschappij. Een gezonde leefstijl is eerst en vooral een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar gaat ook de maatschappij aan. Door te investeren in preventie zorgen we ervoor dat mensen (langer) gezond blijven. Gezondheid is het uitgangspunt. Wij willen dat jongeren gezond en vrij van verslaving opgroeien.

- De gemeente Opsterland maakt werk van gezonde voeding, geen alcohol, niet roken en voldoende beweging (m.b.v. JOGG: Jongeren op gezond gewicht) en neemt dit op in een Preventieakkoord.

4.2 **Zorg voor inwoners in kwetsbare situaties**

De ChristenUnie is groot voorstander van zorg die dichtbij is georganiseerd. Zorg op een menselijke schaal, bereikbaar en met een menselijk gezicht. In toenemende mate wordt er een beroep gedaan op hulpverlening binnen de kerken. Kerken pakken steeds vaker maatschappelijke taken op. Deze constructieve rol en toegevoegde waarde vragen, om wederzijds respect en om versterking van de contacten tussen overheid en kerken (diaconieën). Als ChristenUnie erkennen we dat de kerk een andere roeping heeft dan de overheid. En dat kerk en overheid elkaar vanuit die andere roeping, die je gescheiden moet houden, kunnen versterken. De gemeente moet vol inzetten op het weghalen van de schotten tussen hulp, zorg en participatie en het voorkomen en verminderen van bureaucratie. De ChristenUnie wil dat er gedacht wordt vanuit de zorgvraag van inwoners.
De inzet van ervaringsdeskundigheid (bij o.a. de ggz, maatschappelijke zorg, mantelzorg vluchtelingenwerk) draagt bij aan grotere deelname aan de samenleving en heeft daarnaast meerwaarde voor de ervaringsdeskundige zelf.

- Bij aanvragen van inwoners voor ondersteuning door de gemeente wordt een gesprek gevoerd met de aanvrager, samen met andere gezinsleden, mantelzorgers en/of een onafhankelijke cliëntondersteuner.
- Opsterland voert het gebruik van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid in.
- Integrale afwegingen worden gemaakt in één beschikking voor zowel Wmo, jeugdhulp, participatiewet, minimabeleid enz.
- Als zorg niet via een Zorg-in-natura (ZIN) contract geleverd kan worden dan is een persoonsgebonden budget (pgb) een instrument om toch passende zorg onder regie van de zorgvrager aan te vragen. De ChristenUnie wil het dat pgb-gebruik mogelijk blijft en dat inwoners die mogelijkheid kennen. Zo hebben zorgvragers altijd de mogelijk om identiteitsgebonden of andere noodzakelijke zorg in te kopen als deze niet gecontracteerd is.
- Er is structureel overleg tussen kerken (diaconieën) en de gemeente om kerken een volwaardige plaats te geven in de sociale structuur van het dorp.
- Een eigen bijdrage voor zorg/ondersteuning mag nooit leiden tot zorgmijding.
- De ChristenUnie wil meer hergebruik en delen van (zorg-)middelen.

Personen met verward gedrag

Het aantal personen met verward gedrag op straat neemt toe. Er zijn veel minder GGZ-bedden en problemen worden niet tijdig herkend en soms blijft hulp uit. De ChristenUnie wil bijsturen waar nodig. Daarbij zet de gemeente in op vernieuwende vormen van zorg. Mensen die verward gedrag vertonen horen in ieder geval niet thuis in een politiecel, ze verdienen de aandacht van omgeving en hulp. Tegelijk zal de samenleving meer oor en oog moeten krijgen voor buren die 'anders' zijn.

- Samen met de GGZ maakt de gemeente afspraken over hoe mensen met verward gedrag in hun eigen situatie kunnen worden ondersteund, hoe netwerken betrokken worden en wordt voorkomen dat mensen afhankelijk worden van de GGZ.
- De gemeente zet, in het kader van het hervinden van de eigen kracht, in op zelfhulpgroepen voor mensen met verward gedrag en op de beschikbaarheid van woonruimte;
- De politie, de GGZ, de Spoedeisende Hulp-afdeling van het ziekenhuis en de wijkteams maken afspraken over wat te doen bij het aantreffen van mensen met verward gedrag. Voorkomen wordt dat deze mensen in een politiecel terecht komen.
- We investeren in beschermd wonen en in de zorg voor mensen met GGZ-problematiek die thuis wonen: 24/7 ambulante psychische zorg in de wijk, en intensievere samenwerking tussen GGZ, huisartsen, maatschappelijke opvang, woningcorporatie, schuldhulpverlening en andere zorg- en hulpverleners en herstelgroepen.
- De ChristenUnie pleit voor inloophuizen en time-out voorzieningen voor kortdurende opname.

4.3 Mantelzorgers

Dagbesteding en respijtzorg zijn belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Daarom zet de ChristenUnie in op respijtzorg, waardering van de mantelzorger en het proactief benaderen van mensen die, soms zonder dat ze het zelf weten, mantelzorger zijn geworden.

- De gemeente voorziet in een ruim aanbod in mantelzorgondersteuning, waaronder een respijtvoorziening.
- De ChristenUnie wil specifieke ondersteuning voor jonge mantelzorgers. Zeker als zij zorgtaken moeten combineren met school of studie.
- De gemeente wijst mensen die mantelzorger zijn of worden actief op ondersteuning;
- In Opsterland minimaliseren we regels en drempels bij het aanvragen van een mantelzorgwoning.

4.4 **Vrijwilligers**

De gemeente Opsterland kent vele vrijwilligers en de ChristenUnie is trots op al het werk dat zij verzetten. Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde voor onze samenleving. Daarom wil de ChristenUnie dat de gemeente vrijwilligerswerk faciliteert en het vrijwilligers en organisaties/verenigingen niet moeilijker maakt door extra regels of beperkingen. Dit geldt voor het doen van vrijwilligerswerk naast een uitkering, maar ook voor het geven van mantelzorg naast een baan en het activeren van vluchtelingen door middel van vrijwilligerswerk.

- Vrijwilligers kunnen, indien nodig, een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verkrijgen.
- De gemeente faciliteert de coördinatie en koppeling van vrijwilligers via bijvoorbeeld een vrijwilligersbank of –loket en draagt er zorg voor dat deze gebruiksvriendelijk is.
- De gemeente zorgt dat alle vrijwilligers verzekerd zijn.

4.5 **Iedereen telt mee en doet mee**

Met het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap is een inclusieve samenleving dichterbij gekomen. Maar de ChristenUnie wil verder. Mensen met een beperking moeten op alle fronten mee kunnen doen.

- De gemeente zorgt dat haar gebouwen en voorzieningen goed toegankelijk zijn voor alle inwoners en ook digitaal moet de gemeente bereikbaar zijn voor mensen met een beperking.
- De openbare ruimte en het openbaar vervoer wordt op zo'n manier ingericht dat mensen met een beperking zich thuis voelen en zich er zelfstandig kunnen redden.
- De gemeente zorgt ervoor dat (gemeentelijke) evenementen toegankelijk zijn voor bezoekers met een beperking.
- De gemeente Opsterland zoekt actief naar mogelijkheden om kinderen met een beperking te laten sporten.

4.6 **Langer zelfstandig**

Steeds meer mensen met een zorgvraag wonen langer thuis. Woningen moeten dus geschikt zijn voor ouderen en mensen met een beperking. De ChristenUnie vindt dat de gemeente Opsterland daarin, samen met woningeigenaren en woningcoöperaties een grote verantwoordelijkheid heeft. Niet alleen woningen maar ook de openbare ruimte moet toegankelijk en veilig zijn en uitnodigen tot ontmoeting en activiteiten. Juist dichtbij huis. Daarom wil de ChristenUnie het sluiten en centreren van voorzieningen zoveel mogelijk voorkomen.

- Woningeigenaren krijgen voorlichting over het levensloopbestendig maken van hun woning.
- De gemeente blijft de Blijverslening en Verzilverlening aanbieden zodat particulieren hun woning makkelijker kunnen aanpassen.
- Er komen afspraken met woningcorporaties om woningen geschikt te maken voor bewoners die zware zorg nodig hebben.
- Er zijn voldoende aangepaste zorgwoningen, ook voor de groep jongvolwassenen met een psychiatrische achtergrond.
- De openbare ruimte moet veilig en toegankelijk zijn en ruimte bieden voor ontmoeting.
- De ChristenUnie wil ruimte willen geven aan woonzorginitiatieven waarbij inwoners elkaar ondersteunen in de verschillende levensfasen.

4.7 **Ouderen**

Ouderen betekenen veel voor onze samenleving. Ze hebben bijgedragen aan het functioneren van de samenleving zoals die nu is. Ouderen verdienen aandacht en steun, juist in deze tijd. Veel ouderen functioneren prima en weten lang hun weg zelfstandig of met zelf georganiseerde hulp of netwerken te vinden. Maar vaak ontstaat door lichamelijke of geestelijke klachten een verminderde mobiliteit. Eenzaamheid wordt zo een steeds groter risico. De ChristenUnie heeft hier oog voor en zet zich in om eenzaamheid te bestrijden.

- Sport en bewegen voor ouderen wordt een speerpunt in het gemeentelijke sportbeleid.
- De ChristenUnie wil dat ouderen ouder dan 70 (of 65) jaar standaard een bezoek krijgen vanuit het wijkteam/welzijnsorganisaties (evt. door vrijwilligers) om (verborgen) problemen, zoals eenzaamheid op te sporen.
- *Zingeving* wordt bij gesprekken met ouderen met een zorgvraag een bespreekbaar onderwerp, zo nodig maakt de gemeente hiervoor gebruik van deskundigheid van kerken of andere religieuze organisaties.
- Opsterland wordt een dementievriendelijke gemeente door dementie in de samenleving bespreekbaar te maken en de juiste zorg en ondersteuning te bieden aan mensen met dementie en hun mantelzorgers.
- De gemeente neemt het voortouw om met huisartsen, wijkverpleging, geriatrisch deskundigen en verpleeghuizen voor elk dorp één plan over de organisatie van ouderenzorg te maken. Per dorp is er één herkenbaar en aanspreekbaar wijkverpleegkundig team. De keuzemogelijkheid voor identiteitsgebonden zorg blijft gewaarborgd.
- De website van de gemeente is 'ouderenproof'.
- Samen met de bibliotheek wordt een cursus aangeboden om ouderen zo nodig meer digitaal-vaardig te maken.

Zie voor meer over dit onderwerp in hoofdstuk 8: Wonen en ruimte

4.8 **Verslaving**

Mensen zijn te waardevol om zich te verliezen in verslavingen aan alcohol, roken, drugs, seks en/of gokken. De ChristenUnie wil dat preventie in het lokale gezondheidsbeleid een belangrijke plek krijgt. Niet alleen gericht op alcohol en softdrugs maar ook gameverslaving en het gebruik van synthetische drugs. De opkomst en acceptatie van het gebruik hiervan is zorgelijk. De risico's van het gebruik van pillen als XTC en MDMA zijn groot. Voorlichting op scholen, evenementen en bij feesten moet vooral gericht zijn op preventie en pas dan op het veilig gebruik en controle ervan.

Zie voor meer over dit onderwerp in hoofdstuk 2: Veiligheid

4.9 **Opvangvoorzieningen**

De gemeente heeft de verplichting mensen die door wat voor oorzaak dan ook geen dak boven het hoofd hebben, opvang te bieden. Opvang heeft als doel te voorzien in basisbehoeften, mensen tot rust te laten komen en vervolgens te begeleiden naar noodzakelijke hulp en uiteindelijk weer naar zelfstandigheid.

- Er is voldoende en adequate opvang voor dak- en thuislozen. Niemand in Opsterland slaapt buiten zijn/haar wil op straat.
- Opvang is zo kort en zo sober mogelijk; cliënten worden gestimuleerd via een hulptraject stappen te zetten om het eigen leven weer op te pakken.

4.10 **Zorg voor vluchtelingen**

De gemeente Opsterland heeft een verantwoordelijkheid als het gaat om goede opvang van vluchtelingen. Mensen die huis en haard hebben verlaten, moeten een veilig onderkomen krijgen. We zijn ons er van bewust dat het draagvlak hiervoor soms kwetsbaar is. Toch vindt de ChristenUnie de manier waarop we met vluchtelingen omgaan, een vraagstuk van de hele samenleving. Integratie is geen keuze maar een morele verplichting. Daarom willen we dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Dat begint met de taal leren, maar ook dat gaat sneller en beter als nieuwkomers actief deelnemen aan de maatschappij. De ChristenUnie pleit allereerst voor gespreide, kleinschalige opvang van vluchtelingen. Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers) verdienen bijzondere aandacht. Veel van hen raken in de problemen en maken een opleiding niet af.

De gemeente moet de taakstelling voor huisvesting van statushouders halen, maar bewaakt ook dat dit niet tot verdringing op de huizenmarkt leidt. Dit kan door (tijdelijk) extra huisvesting te realiseren, en door het verbouwen van bijvoorbeeld leegkomende schoolgebouwen tot woningen. Gemeenten dienen hier zo nodig actief het gesprek over aan te gaan met het provinciebestuur.

Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk deel kunnen nemen aan (vrijwilligers)werk en participeren in verenigingen. Mogelijkheden om actief kennis te maken met en deel te nemen aan de maatschappij helpen nieuwkomers bij hun integratie. Initiatieven vanuit de samenleving die hiervoor georganiseerd worden, verdienen aanmoediging en ondersteuning. Belangrijk is tegelijk dat nieuwkomers leren dat de Nederlandse normen en waarden leidend zijn.

De ChristenUnie vindt dat iedereen recht heeft op onderdak. Dat geldt ook voor uitgeprocedeerde asielzoekers en staatlozen. Zolang de buitenschuldregeling onvoldoende werkt of landen van herkomst onvoldoende meewerken aan terugkeer mogen uitgeprocedeerden daar niet de dupe van zijn. Er moeten in de provincie mogelijkheden zijn voor tenminste minimale opvang (bed, bad en brood), ook wanneer daar geen landelijke regeling voor is.

- De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid voor het, verspreid over de dorpen, huisvesten van statushouders.
- De gemeente Opsterland steunt (financieel) maatjesprojecten, omdat die bijdragen aan de kennismaking met onze waarden, cultuur en taal.
- De gemeente schakelt het bedrijfsleven in en daagt hen uit statushouders in dienst te nemen.
- In Fryslân zorgen we voor tenminste bed, bad en brood (en begeleiding) voor uitgeprocedeerde asielzoekers zolang ze (nog) in Nederland zijn.
- Het gemeentebestuur maakt, in samenspraak met alle stakeholders (COA, IND, Vluchtelingenwerk, maatschappelijke organisaties, scholen, kerken en bedrijfsleven), een lokaal beleidsplan voor snelle en efficiënte integratie van nieuwkomers.

Hoofdstuk 5 **Gezin, jeugd en onderwijs**

Waar staat de ChristenUnie voor?
Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De gemeente Opsterland moet daarom inzetten op veilige gezinnen, veilige scholen en veilige buurten. De ChristenUnie wil dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis onderwijs en zorg kunnen krijgen, óók zij die extra ondersteuning nodig hebben. In onze gemeente is er onderwijs en ondersteuning die past bij de cultuur, identiteit en achtergrond van het gezin.

5.1 **Ondersteuning van kinderen en jongeren**

Investeren in gezinnen
Stabiele, sterke en liefdevolle gezinnen vormen de veilige basis voor gelukkige kinderen die zich goed ontwikkelen. De ChristenUnie wil dat stellen met kinderen handvatten aangereikt krijgen om te kunnen bouwen aan hun relatie en aan het ouderschap. Zo moet de geboortezorg niet alleen gericht zijn op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding. Onderzoek laat zien dat voorlichting en begeleiding positief werken tegen stress in de relatie. Een kind is het beste af als de ouders het samen goed hebben, daarom wil de ChristenUnie dat de gemeente Opsterland ouders ondersteunt door ouderschapscursussen via consultatiebureaus aan te bieden. De eerste 1000 dagen van een kind zijn essentieel in diens kansen op een stabiele ontwikkeling. In Opsterland gaan we met de Jeugdgezondheidszorg/GGD extra inzetten op deze periode.

In de huidige cultuur zijn de verwachtingen van relaties hoog en tegelijkertijd is trouw in relaties niet vanzelfsprekend. De afgelopen decennia is het aantal echtscheidingen en verbroken relaties fors toegenomen. Voor kinderen is de echtscheiding van hun ouders vaak bijzonder ingrijpend. Steeds meer raken we hiervan doordrongen, zeker als we de verhalen horen over pijnlijke vechtscheidingen. Inzet op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen is nodig omdat daarmee kinderen in hun kwetsbare positie worden beschermd en veel relatieleed voor ouders wordt voorkomen. De ChristenUnie pleit voor meer aandacht in de prenatale voorlichting voor psychosociale aspecten en veranderingen in de relatie als gevolg van het vader- en moederschap.

- Met professionals uit het veld zet de gemeente in op preventief (v)echtscheidingsbeleid, allereerst gericht op het laagdrempelig en vrijwillig versterken van relaties van alle ouders in Opsterland, maar daarnaast ook op tijdige hulp als een scheiding onvermijdelijk is;
- Ouderschapscursussen en informatie over relatieondersteuning moeten laagdrempelig beschikbaar zijn;
- De ChristenUnie is voorstander van initiatieven waarin ouders andere ouders ondersteunen, bijvoorbeeld via buurtgezinnen, Home-Start en de Family Factory.

Effectieve ondersteuning
Door in 2015 de jeugdzorg te decentraliseren heeft het Rijk het vertrouwen uitgesproken in gemeenten dat zij samen met de jeugdzorgaanbieders de jeugdhulp kunnen organiseren. We zijn een eind op weg maar om de transformatie echt te laten slagen zal er verder ingezet moeten worden op niet alleen voldoende middelen van het Rijk voor deze taak maar ook op een integrale blik op de achtergrond van de problemen van kinderen en jongeren die zich melden bij de jeugdhulp.

We zien een maatschappelijke ontwikkeling waarbij ouders steeds vaker een beroep doen op jeugdhulp. Ouders willen dat hun kinderen het beter hebben dan zij het gehad hebben. Daardoor is het moeilijk geworden om te accepteren dat bepaalde moeilijkheden bij het leven horen. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we het normaliseren van dergelijke (tijdelijke) moeilijkheden weer bespreekbaar maken, waarbij uiteraard niemand met een hulpvraag de deur wordt gewezen.

De ChristenUnie pleit verder voor preventie en vroegsignalering, want jongeren en hun ouders zijn erbij gebaat als op het juiste moment de juiste zorg beschikbaar is. Zo licht of zo zwaar als nodig is. Hiervoor is het nodig dat de zorgvrager, het gezin, samen met de omgeving en professionals één plan maakt. De ChristenUnie wil de volgende 3 belangrijkste punten benadrukken, zodat de kosten in de jeugdzorg beheerst kunnen worden

- De scholen in Opsterland moeten in staat gesteld worden hun pedagogisch klimaat zo vorm te geven dat kinderen en jongeren niet uitvallen. Daar waar dat toch dreigt is het nodig dat er een goede link is tussen jeugd scholen, jeugdzorg en gemeente.
- Praktijkondersteuner huisarts: We blijven een professional inzetten om jeugdigen met lichte psychosociale problematiek ondersteuning te geven.
- Afbouw residentiële jeugdzorg: Kinderen hebben fundamenteel recht om op te groeien in een gezin. Soms kan dat niet, dan zoeken we een pleeggezin, zo nodig bieden we maatwerk of kijken we of een gezinshuis een oplossing is.

In het hulpverleningstraject willen we de eigen kracht en de netwerken van gezinnen inzetten en versterken. Jeugdzorg moet beschikbaar zijn voor alle kinderen en ouders die echt ondersteuning nodig hebben. Het spreekt voor zich dat het Rijk daarvoor voldoende adequate middelen beschikbaar stelt!

Om snel hulp te kunnen aanbieden is het belangrijk om de zorg dichtbij plekken te organiseren waar kinderen verblijven. Dit kan door het onderwijs samen met jeugdzorgarrangementen te laten ontwikkelen of de jeugdzorg op scholen spreekuren te geven. Vanwege leerplicht is het schoolgebouw en/of het onderwijs vindplaats (en handelingsplaats) van ondersteuning. De ChristenUnie pleit ervoor expertise in de kinderopvang of school te halen. Dit om stevig in te zetten op preventie en te voorkomen dat op termijn doorstroming naar duurdere en zwaardere vormen van zorg nodig is. Tegelijkertijd ondersteunt het de leerkracht die met zijn of haar zorgen over een kind, samen met de ouders, terecht kan bij een professional, die de zorg overneemt. Ook willen wij passend onderwijs en jeugdzorg zoveel mogelijk ontschotten.

- De ChristenUnie wil extra investeren in pleeggezinnen, gezinshuizen en steungezinnen om het aantal uithuisplaatsingen en opvang in instellingen terug te dringen en zwaardere hulpverleningstrajecten te voorkomen.
- Ouders/gezinnen worden actief gewezen op de mogelijkheid om via een PGB identiteitsgebonden of specialistische zorg in te kunnen kopen als de gemeente deze zorg zelf niet heeft ingekocht.
- De gemeente zorgt, samen met de zorgpartners, voor continuïteit van zorg en ondersteuning als jongeren in de jeugdzorg 18 jaar worden.
- Multi-probleemgezinnen zijn gebaat bij een integrale aanpak waarin betrokken hulpverleningsinstanties nauw samenwerken en daarbij is de aanpak van één gezin, één plan, één coördinator belangrijk.
- Inkoop van jeugdhulp gebeurt niet alleen op prijs, maar vooral op kwaliteit;
- Voordat het wetsvoorstel voor het vereenvoudigen van de keten rond jeugdbescherming door de Tweede Kamer is goedgekeurd, is het van belang dat er op regionaal niveau door de

Jeugdbescherming, het lokale team, VeiligThuis en de Raad voor de Kinderbescherming nauw wordt samengewerkt om dubbel werk en tijdverlies te voorkomen.
- Jongeren die mantelzorger zijn, worden optimaal ondersteund vanuit de Wmo, zodat zij gewoon naar school kunnen gaan en vrije tijd hebben;
- Voor zwerfjongeren is er opvang en begeleiding en zogenaamde spookjongeren worden opgespoord.
- De gemeente biedt tienermoeders ondersteuning, zorg en begeleiding.
- De gemeente ondersteunt de werving van pleegouders en zorgt voor voldoende deskundige ondersteuning, zodat kinderen, als dat wenselijk is opgevangen kunnen worden in hun eigen omgeving en pleegouders het volhouden.
- De ChristenUnie pleit voor voorlichting over digiveiligheid op scholen en aan ouders, zodat kinderen bewust en veilig leren omgaan met internet en sociale media;
- Wij willen aandacht voor de psychische gezondheid bij kinderen en ouders, extra inzet op het voorkomen van depressies en suïcide onder jongeren;

5.2 **Onderwijs**

Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal ontwikkelen en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. Kernbegrippen voor goed onderwijs zijn keuzevrijheid, vertrouwen, verantwoordelijkheid en professionaliteit. Dit goede onderwijs willen we als lokale ChristenUnie ondersteunen waar dat binnen onze mogelijkheden ligt. De ChristenUnie is voor de vrijheid van onderwijs. En alle onderwijs is bijzonder. Dit houdt in dat ouders, vanuit hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen, kunnen kiezen voor een school die aansluit bij de eigen waarden, identiteit en idealen en dat de gemeente de diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden respecteert. Ouders behouden in Opsterland de vrijheid van schoolkeuze.

De scholen zijn niet van de gemeente, maar van de samenleving. De gemeente en het onderwijs delen wel de maatschappelijke opdracht om kinderen en jongeren zich optimaal te laten ontwikkelen. In Opsterland biedt het onderwijs gelijke kansen voor alle leerlingen, onafhankelijk van de wijk waarin een school staat of van de financiële situatie van ouders. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Zij geven uitvoering aan het bieden van inclusief onderwijs aan alle kinderen. Het is daarbij belangrijk dat het onderwijs, preventie en jeugdhulp goed op elkaar afgestemd zijn en dat gezamenlijk datgene georganiseerd wordt wat voor leerlingen nodig is om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.

- Voor het versterken van preventie en vroegsignalering werkt de gemeente zoveel mogelijk samen met professionals in het onderwijs en in de vroeg- en voorschoolse voorzieningen.

Kleine scholen zijn vaak scholen die sterk geworteld zijn in hun omgeving. De ChristenUnie heeft zich zowel landelijk als op lokaal niveau ingezet voor kleine scholen. Dat blijft de ChristenUnie in de komende tijd doen.

Er is een sterke tendens in de samenleving om kinderen eerder te laten beginnen met leren. De ChristenUnie vindt dat dit een keuze is van ouders zelf. In het geval er sprake is van (taal)achterstanden wijzen consultatiebureaus ouders actief op de mogelijkheden van Vroeg- en voorschoolse voorzieningen.

- Het is belangrijk dat ouders van deze mogelijkheden gebruik maken en dat, als zij daar de middelen niet voor hebben, deelname door de gemeente wordt bekostigd.

Helaas ontstaan er regelmatig problemen bij de overgang van kinderen en jongeren van de ene naar de andere vorm van onderwijs. Om die reden stimuleert de gemeente, met oog en waardering voor de eigenheid en identiteit van scholen, samenwerking tussen voor- en vroegschoolse voorzieningen en het onderwijs, maar ook de samenwerking tussen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs en het onderwijs dat daarop volgt. De ChristenUnie stimuleert een warme overdracht (van leerlingen van het PO naar het VO; niet van dossiers of nummers) zeker waar het gaat om kwetsbare jongeren.

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat onderwijs, overheid en arbeidsmarkt meer gaan samenwerken. Dat kan door actief de samenwerking te zoeken, bijvoorbeeld door aan te haken bij groepen die dit al doen, zoals ondernemersverenigingen, een lokaal netwerk, maar bijvoorbeeld ook door in haar aanbesteding te stimuleren dat plaatselijke aannemers stageplekken beschikbaar stellen. Kinderen en jongeren moeten naar school. De gemeente zet daarom maximaal in op het voorkomen van schooluitval in samenwerking met de schoolbesturen en de jeugdzorg.

- De ChristenUnie wil dat de gemeente binnen de arbeidsmarktregio inzet op een goede aansluiting van het onderwijs, overheid en het bedrijfsleven. Hierbij vooral aandacht voor arbeidsmarktrelevante vmbo- en mbo-opleidingen.
- De ChristenUnie vindt dat Opsterland stageplaatsen beschikbaar moet stellen voor de jongeren uit de eigen gemeente.
- In Opsterland krijgen kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving. De ChristenUnie wil adequate ondersteuning voor leerlingen die uit dreigen te vallen.
- De gemeente stimuleert dat er op iedere basisschool binnen een klas of groep, leerlingen met een complexe ondersteuningsvraag onderwijs kunnen volgen.
- Er komt extra begeleiding vanuit het wijkteam in samenwerking met het onderwijs voor overbelaste jongeren die door een complexe thuissituatie niet of weinig naar school gaan.
- De ChristenUnie wil dat de gemeente haar verantwoordelijkheid neemt voor haar deel t.a.v. de onderwijshuisvesting, waarbij ontwikkeling en vernieuwing van onderwijs wordt gestimuleerd er aandacht is voor duurzaamheid en een goed binnenklimaat.
- De ChristenUnie ziet voor de gemeente een stimulerende rol, en waar nodig faciliterend, om projecten te ondersteunen op het vlak van
    - het bevorderen van leesvaardigheid, bijvoorbeeld door ondersteuning van leesclubs en taal- en leesstimuleringsprogramma's.
    - het voorkomen van pesten.
    - het versterken van gelijke kansen voor iedereen, mede gezien de impact van de corona-crisis

Het is belangrijk dat ouders van deze mogelijkheden gebruik maken en dat, als zij daar de middelen niet voor hebben, deelname door de gemeente wordt bekostigd.

- De ChristenUnie vindt het belangrijk de lokale middelen, die voor jeugdzorg en onderwijs bestemd zijn, zo beschikbaar te stellen dat de scholen er die investeringen mee kunnen doen die de ontwikkeling van de leerlingen optimaal ten goede komen (meedenkende en faciliterende gemeente).

Hoofdstuk 6 **Economie**

6.1 **Duurzame werkgelegenheid**

De ChristenUnie staat voor een economie die er is voor mensen in plaats van andersom. Een goede markt komt tot haar recht als arbeid en kapitaal geen tegengestelde krachten zijn en als ondernemers, werkgevers en werknemers van elkaars talenten profiteren. Bedrijven en ondernemers in Opsterland zijn onmisbaar. Ze zijn van grote waarde voor onze economie en leefbaarheid. Ze creëren werk en zorgen voor innovaties. Een sterke lokale en regionale economie is een randvoorwaarde en een middel om andere doelen te realiseren. De economie draait niet alleen om groei en consumeren, maar ook om de kwaliteit van leven.

Een economie is volgens de ChristenUnie pas gezond als iedereen een kans krijgt en verantwoordelijkheid neemt, als werken en vrije tijd in balans zijn, als groei groen is en grenzen kent. De Coronacrisis heeft laten zien hoe sterk bedrijven ook afhankelijk zijn van een goed functionerende overheid. Aan de andere kant mogen we van ondernemers en bedrijven vragen om ook dienstbaar te zijn aan de lokale samenleving.

De lokale overheid speelt, samen met kennisinstellingen, het bedrijfsleven en andere overheden, een belangrijke rol in de versterking van de regionale arbeidsmarkt en de (regionale) circulaire economie. Het MKB is onmisbaar voor werkgelegenheid, de lokale economie, voor ontwikkelingen van producten en voor de leefbaarheid. De ChristenUnie komt op voor ondernemers.

- De gemeente Opsterland stelt zich op als partner voor ondernemers.
- De gemeente moet goede voorwaarden scheppen, en lokaal en regionaal en (maatschappelijk) verantwoord ondernemerschap stimuleren.
- Gemeentelijke inkoop doen we zoveel mogelijk lokaal of regionaal (MKB vriendelijk aanbesteden).
- Bevorderen van innovatie in het MKB. Toekomstbestendige (familie)bedrijven moeten voortdurend doorontwikkelen. De gemeente ondersteunt daarin, bijvoorbeeld via (het stimuleren van onderlinge) kennisdeling/kenniskringen.
- Ondersteuning van starters en doorgroeiers. Succesvolle ondernemingen zijn allemaal ooit klein begonnen. Het is belangrijk dat de lokale overheid starters op de arbeidsmarkt ondersteunt met goede werkplekken, waar afstemming, kruisbestuiving en ondersteuning kan plaatsvinden.
- De ChristenUnie wil dat de lokale overheid investeert in goede infrastructuur en betere bereikbaarheid.
- Opsterland zet zich in voor goede samenwerking tussen de gemeente en de provincie en omliggende gemeenten als het gaat om het aantrekken van werkgelegenheid.
- Sociale ondernemers krijgen een grotere kans bij aanbestedingen en overheidsinkoop; Bij alle aanbestedingen is social return, waar mogelijk, een voorwaarde.
- Voor ondernemers moet er één (digitaal) loket zijn waar men met alle (aan)vragen terecht kan. Dit loket sluit aan bij het provinciale loket.
- Bij de herinrichting of renovatie van de openbare ruimte betrekt de gemeente ondernemers bij de planning en de werkzaamheden om draagvlak te creëren en de overlast te beperken.

ZZP-ers
Veel mensen werken tegenwoordig zonder in loondienst te zijn, bijvoorbeeld als zelfstandige zonder personeel (ZZP-er). Soms verdienen zij minder dan nodig is om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. De gemeente moet wat de ChristenUnie betreft actief gebruik te maken van de wettelijke mogelijkheden om hen zo nodig te ondersteunen. Het voeren van een bedrijf aan huis moet een kleine zelfstandige niet onnodig moeilijk worden gemaakt.

- ZZP-ers worden begeleid en praktisch ondersteund, bijvoorbeeld door één gemeentelijk aanspreekpunt voor ondernemers en flex-plekken in publieke ruimten open te stellen voor start-ups.

Duurzame bedrijven en duurzame bedrijventerreinen
De bedrijventerreinen in Opsterland zijn een visitekaartje van de gemeente. Het zijn de plaatsen waar geld verdiend wordt, ondernemers elkaar ontmoeten en banen worden gecreëerd, maar ook plaatsen waar inwoners de hele dag verblijven om te werken.

- In overleg met het bedrijfsleven gaan we leegstand voorkomen. In Opsterland zetten we zo nodig op tijd in op herstructurering van bedrijventerreinen om tegemoet te komen aan veranderende behoeftes van bedrijven aan ruimte. Leegstand trekt criminaliteit aan.
- De ChristenUnie wil dat de gemeente samen met de ondernemers inzet op energiebesparing bij bedrijven en opwekking van duurzame energie. Maak samen duidelijke doelen voor energiebesparing.
- Stimuleer de circulaire economie door kenniskringen die zich richten op het besparen van grondstoffen te besparen, energie en het gebruik maken van elkaars warmte of energie.

6.2 Werken en rusten

De ChristenUnie hecht grote waarde aan een goede balans tussen werken, zorgen en rusten. De ontwikkeling naar een 24-uurs economie lijkt niet te stoppen. Tegelijkertijd zien we mensen op zoek naar meer rust en onthaasting. De coronacrisis heeft die behoefte onderstreept. Onze samenleving en economie gedijen als er rustmomenten zijn. Vanuit onze christelijke levensovertuiging genieten wij van de zondag als collectief rustmoment. God geeft ons niet voor niets zes dagen om te werken, en een zevende dag om te genieten van rust, kerkdiensten, verstilling en van gezin en familie.

- Winkeliers mogen niet gedwongen worden om hun winkel op zondag te openen. De gemeente moet dit garanderen en bewaken.

6.3 Recreatie en toerisme

Ontspannen dichtbij huis. De coronacrisis heeft geleerd dat we hierin nog meer moeten investeren. Samen met recreatie- en toeristische ondernemers overlegt de gemeente regelmatig met als doel het stimuleren van de verblijfsrecreatie in en rond Opsterland.

- Naast de ontsluiting van onze toeristische trekpleisters gaan we inzetten op een optimale ontsluiting van fiets- loop- (en kanoverbindingen), voor zowel recreatie als het woon-werk verkeer.
- Inzet op gebiedspromotie, samen met inwoners en lokale ondernemers.

6.4 **Bloeiende winkelgebieden**

De detailhandel verandert van aard en structuur. Hierop moeten we de komende periode inspelen. De ChristenUnie let hierbij op de leefbaarheid en op sociale veiligheid in en rond winkelgebieden.

- Om het winkelgebied meer te concentreren, en de leefbaarheid te bevorderen, gaan we winkelbestemmingen zo nodig wijzigen in woonbestemmingen.
- Door een (gezamenlijke) aanpak van winkelcriminaliteit en een goed winkellocatiebeleid wordt de positie van (kleine) winkeliers verbeterd.
- De ChristenUnie zet zich in voor optimaal onderhoud en de uitstraling van de openbare ruimte. Toegankelijkheid voor mensen met een beperking is een belangrijk punt van aandacht hierbij.

6.5 **Waardering van voedsel**

Het is belangrijk om te weten waar ons eten vandaan komt. Daarbij is een betere verbinding tussen stad en platteland van belang. Ook de lokale overheid kan een andere eetcultuur bevorderen door bij te dragen aan meer lokale, biologische en gezondere producten en voedselketens.

- Regionale voedselmarkten. We stimuleren het oprichten van regionale voedselmarkten, met gebiedscoöperaties die het voedsel rechtstreeks van boeren naar inwoners brengen.
- Verbinding tussen school, voedsel en natuur. Elke basisschoolklas krijgt de gelegenheid om een (circulaire) boerderij te bezoeken, een schooltuin aan te leggen of een excursie naar een natuurgebied te maken. Zo kunnen leren kinderen wat gezond voedsel is, hoe dat duurzaam kan worden geproduceerd en wat voor impact voedsel heeft. Bovendien kan dit behulpzaam zijn bij het onderwijs over duurzaamheid en klimaatverandering in het algemeen en specifieke onderwerpen als vegetarisme en recycling.
- Voedselverspilling gaan we tegen.
- Goede voorbeelden door de gemeente: 100% duurzaam en zo lokaal mogelijk.

6.6 **Gezonde agrarische sector**

Voedsel is een geschenk van God aan mensen. Boeren en tuinders werken aan goed en gezond voedsel en hebben een nauwe verbondenheid met de schepping. De ChristenUnie is trots op onze agrarische sector en heeft hart voor boeren en tuinders. Een toekomstbestendige agrarische sector heeft een gezonde economische basis, is innovatief, gaat zorgvuldig om met bodem, grondstoffen en energie en produceert in balans met dier en leefomgeving.

- Bij het opstellen van een visie op het buitengebied wil de ChristenUnie inzetten op een toekomstbestendige agrarische sector. Kernwoorden: Kringlooplandbouw, lokale voedselketens en de boer als mede-beheerder van de openbare ruimte.
- Landbouwondernemingen krijgen de ruimte voor een moderne bedrijfsvoering door investeringen mogelijk te maken, voor zover deze een bijdrage levert aan duurzaamheid, dierenwelzijn, energiebesparing, milieu en landschap.

Hoofstuk 7 **Meedoen op de arbeidsmarkt**

Waar staat de ChristenUnie voor?
Het hebben van werk is belangrijk. Ons werk is de plek waar talent en verantwoordelijkheid tot hun recht komen en contacten aangaan met anderen.

Veel mensen hebben de afgelopen periode een beroep moeten doen op de steunmaatregelen van het rijk. Mensen met een eigen zaak of ZZP-ers. Het is belangrijk dat zij hun beroep weer op kunnen pakken en uit hun bedrijf weer een inkomen kunnen halen. In onze gemeente maakt een aantal inwoners gebruik van de bijstand/participatiewet. Het is goed dat we veel regelingen hebben om deel blijven nemen aan de samenleving, en om een fatsoenlijk inkomen te hebben. Er zijn daarnaast teveel mensen die ondanks een baan dicht bij of onder de armoedegrens leven. Ook het langdurig gebruik maken van regelingen maakt dat mensen steeds verder wegzakken in structurele armoede. Dit willen we niet laten gebeuren.

We leven in één van de rijkste landen ter wereld maar ook in Nederland is armoede en lukt het niet iedereen het hoofd boven water te houden. De ChristenUnie vindt dat niemand in Opsterland aan zijn of haar lot mag worden overgelaten. Dit vraagt niet alleen om een goede manier van omgaan met de sociale zekerheid maar vooral om het scheppen van randvoorwaarden waarbinnen mensen zelf aan perspectief kunnen werken.

- De ChristenUnie in Opsterland zet zich in voor een bijstandsbeleid vanuit vertrouwen en de menselijke maat waar mensen een fatsoenlijk inkomen hebben en zelf regie houden over hun leven.
- De ChristenUnie zet zich in voor positief bijstandsbeleid waarin mensen niet gezien worden als een kostenpost, maar ondersteund worden om een bijdrage te leveren aan de buurt en gemeente waar ze wonen. De gemeente is daarin een betrouwbare partner die met vertrouwen in mensen, uitgaat van mogelijkheden van inwoners en daarin niet de regels leidend laat zijn.
- Solidariteit komt van twee kanten. Dit betekent dat er rechten zijn maar ook plichten. De gemeente staat daarin dicht bij haar inwoners en helpt bij het herstellen van een fout. We bestempelen mensen niet zomaar als fraudeur. Wanneer mensen bewust misbruik maken van regelingen, fraude plegen of niet willen werken, stellen we duidelijk een grens en is er geen recht meer op uitkering.
- In Opsterland zijn we alert op arbeidsdiscriminatie op welke grond dan ook. De gemeente zelf moet ook oog hebben voor ongelijkheid in eigen beleid.

7.1 **Aan het werk**

De arbeidsmarkt is constant aan het veranderen. Naast vaste contracten bij bedrijven, beginnen steeds meer mensen voor zichzelf als ZZP-er. Binnen de zorg, logistiek, en de bouw volgen de technologische ontwikkelingen elkaar snel op. Nieuwe beroepen komen op en mensen die al lang in een bedrijf werken, zullen vaker moeten worden bij- of omgeschoold. Voor de een is dat vanzelfsprekend, voor de andere persoon is dat lastig. Vooral jongeren zijn daarin kwetsbaar.

- De gemeente stimuleert het bedrijfsleven om zich samen met het (beroeps)onderwijs actief in te zetten voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt op zowel de korte en middellange termijn.
- De gemeente Opsterland stimuleert vestigingsbeleid voor bedrijven waarvan de werkgelegenheid aansluit bij de plaatselijke behoefte/scholing.

Voor mensen met een beperking moet het vanzelfsprekend zijn dat ook zij de mogelijkheid krijgen om hun talenten in te zetten, of dat nou betaald, of via vrijwilligerswerk is. De gemeente geeft hier zelf het goede voorbeeld in, en maakt bedrijven enthousiast hiervoor, ook door ze te ontzorgen. Wij zijn alert op misbruik van 'gratis werk' (zoals werkervaringsplaatsen) dat ten koste gaat van reguliere arbeidsplaatsen. Re-integratietrajecten die de kansen op betaald werk aantoonbaar verhogen moeten juist worden gestimuleerd. De gemeente zoekt betrouwbare en 'vaste' partners zodat we duurzame plaatsingen realiseren.

De ChristenUnie vindt het belangrijk te benadrukken dat mensen meer zijn dan alleen hun verdienvermogen. Vrijwilligerswerk of op een andere manier participeren in de samenleving kan, zeker voor het welbevinden van iemand, heel waardevol zijn. Ook voor de maatschappij.
Met de Participatiewet is de rol van het SW bedrijf (Sociale Werkplaats) veranderd. Dit vraagt om zorgvuldigheid omdat de expertise niet verloren mag gaan. Tegelijk is de gemeente verplicht beschut werk te bieden. De ChristenUnie is voor een coöperatieve samenwerking tussen Ons SW bedrijf Caparis en werkgevers.

- De gemeente neemt, in samenwerking met bedrijfsleven, verantwoordelijkheid voor voldoende participatiebanen.
- De gemeente zet in op meerjarige projecten en programma's van vrijwilligers waarbij kwetsbare doelgroepen meerjarig worden ingezet in het bedrijfsleven en/of maatschappelijk organisaties.
- De ChristenUnie vindt dat de gemeente heel zorgvuldig moet zijn als het gaat om het vragen van een tegenprestatie. Het is belangrijk een tegenprestatie zoveel mogelijk aansluit bij de eigen kennis en talenten van mensen. De tegenprestatie mag niet ten koste gaan van regulier werk en ook mantelzorg geldt als tegenprestatie
- De ChristenUnie wil dat er aparte aandacht is voor re-integratie van 55-plussers omdat deze groep aan andere aanpak vraagt. Ondernemers en bedrijven die aantoonbaar succesvolle (re)integratie-trajecten (leerwerktrajecten) bieden, worden beloond.
- In Opsterland komt er maximale ruimte voor alternatieve re-integratietrajecten, en vormen van regelarme bijstand. Bijvoorbeeld door het instellen van regelluwe zones, het doen van parttime werk, duidelijk beleid m.b.t. giften en bijverdiensten en door het mogelijk te maken een eigen bedrijf of onderneming te starten met behoud van uitkering. De gemeente zorgt er voor dat er een goed vindbare plek is waar jongeren, werkzoekenden, mensen met een beperking, nieuwkomers en werkgevers tot een optimale match kunnen komen.

Nieuwkomers en arbeidsmigranten
Voor nieuwkomers is het voor een goede integratie van belang dat zij snel aan de slag kunnen. Ook voor hen geldt: hoe eerder, hoe beter.

- Vluchtelingen wordt maatwerk geboden om een opleiding te volgen, een leerwerktraject te doen of stage te lopen. Binnen de nieuwe inburgeringswet zijn hiervoor voldoende mogelijkheden.
- De gemeente Opsterland zorgt dat er een goede verbinding is tussen de nieuwe inburgeringswet en de ondersteuning bij en bemiddeling naar werk.

Ook in onze gemeente werken en wonen arbeidsmigranten. Zij zijn voor onze lokale economie belangrijk maar vormen een kwetsbare doelgroep. Regelmatig hebben zij te maken met uitbuiting, mensenhandel, slechte woonomstandigheden en door de taalbarrière is het moeilijk deel uit te maken van onze samenleving. De ChristenUnie is voorstander van lokaal beleid dat bijdraagt aan integratie en dat het risico op uitbuiting, dakloosheid en overlast beperkt.

Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat arbeidsmigranten die langer dan vier maanden in Nederland verblijven, zich inschrijven in het BRP. Hiermee krijgen zij dezelfde rechten (zorg!) en plichten als elke Nederlander.

- In onze gemeentelijke wetgeving (APV) komen regels over o.a. de exploitatievergunning en andere regels (overlast, het aantal personen per woning, enz.) rond het huisvesten van arbeidsmigranten.
- In Opsterland controleert de gemeente regelmatig huisvesting en arbeidsomstandigheden van arbeidsmigranten. Ook om mensenhandel op het spoor te komen.

7.2 **Armoede en preventie**

In Nederland groeien te veel kinderen in armoede op. Veelzeggend is dat 60 procent van deze arme kinderen, werkende ouders heeft. De ChristenUnie wil armoede bestrijden. Armoede leidt vaak tot sociale problemen, slechtere schoolprestaties en armoede levert veel stress op.

- Omdat voorkomen nog altijd beter is dan genezen, moet maximaal worden ingezet op preventie en vroegsignalering. Gezinnen met kinderen verdienen hierbij extra aandacht. Wij willen de vicieuze cirkel van achterstand, waarbij armoede van generatie op generatie over gaat doorbreken.

Armoederegelingen zijn bedoeld om mensen en gezinnen te helpen. Nu is het een wirwar van regels die veel administratieve rompslomp veroorzaakt. De ChristenUnie wil dat gezinnen optimaal gebruik maken van de regelingen. Dit is onderdeel van één gezin, één plan en één regisseur. Deze regisseur zorgt ervoor dat op alle fronten wordt meegedacht: werk en opleiding, maar ook goed in je vel zitten (psychische en fysieke gezondheid) zijn belangrijke factoren. Om geldstress te voorkomen wil de ChristenUnie dat de gemeente voor schulden een gezinsaanpak hanteert. De regisseur bewaakt deze gezinsaanpak.

Jongeren zijn financieel kwetsbaar. Een integrale aanpak is voor hen heel belangrijk. Omgaan met financiën maakt onderdeel uit van het preventieve programma van de gemeente.

- De gemeente Opsterland sluit zich aan bij de Alliantie Kinderarmoede en legt de verbinding met Kansrijke Start.
- Er moet doelgerichte en laagdrempelige voorlichting over geld en budgetbeheer aangeboden.
- De gemeente spreekt met woningcorporaties en energieleveranciers af dat zij betalingsachterstanden tijdig melden en er pas tot (dreigen met) afsluiting of huisuitzetting wordt overgegaan nadat eerst actief hulp is aangeboden, zeker bij gezinnen met kinderen.
- Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid kosten geld. De gemeente zorgt dat ook de minima mee kunnen doen en profiteren van een lagere energierekening.
- De gemeente kijkt ook kritisch naar het eigen gedrag als schuldeiser.
- Voor mensen met een laag inkomen is een collectieve zorgverzekering beschikbaar, met een aantrekkelijk tarief en scherpe randvoorwaarden, zoals o.a. een compensatie van of meeverzekerd eigen risico. De collectieve zorgverzekering is ook beschikbaar voor minima.

- De ChristenUnie wil dat voorzieningen voor hulp en financiële ondersteuning beter bekend zijn bij de doelgroep, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de Voorzieningenwijzer.
- De toegang tot preventief budgetbeheer voor kwetsbare groepen is zo laagdrempelig mogelijk.
- O.a. scholen en sportverenigingen wordt gevraagd alert te zijn op signalen van armoede bij kinderen en deze te melden bij het gebiedsteam.
- Bij regelingen voor minima moet de gemeente rekening houden met de groep die qua inkomen net boven de bijstandsnorm zit.

Schulden
Om te voorkomen dat voor zowel mensen zelf, als ook voor schuldeisers en de samenleving de gevolgen van schulden zich in rap tempo opstapelen, vindt de ChristenUnie dat de gemeente snelle en toegankelijke schuldhulpverlening moet bieden. De gemeente Opsterland vermijdt ingewikkelde bureaucratie. Het hebben van schulden levert veel stress op en leidt vaak tot geestelijke en lichamelijke klachten. De aanpak van schulden heeft dus haast. In de situatie waarbij mensen wel willen betalen, maar niet kunnen betalen, willen we dat de gemeente sociaal gaat incasseren. Bij het ontstaan van betalingsachterstanden kijkt de gemeente naar de situatie van de persoon. Maatwerk dus.

We gaan altijd uit van vertrouwen en de gemeente moet hulp bieden bij het herstellen van een fout of bij het organiseren van een betalingsregeling. Dit geldt voor alle gemeentelijke afdelingen.
En hoewel wij het liefst een samenleving zouden zien waarin voedselbanken niet nodig zijn, zijn wij dankbaar voor het kostbare werk dat zij doen. Ook zij mogen op gemeentelijke steun rekenen, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een locatie.

- Eén schuldenaar, één regisseur.
- Na aanmelding moet iemand binnen twee weken bij de schuldhulpverlening terecht kunnen. De ChristenUnie zet in op kortere schuldhulptrajecten met goede begeleiding, zodat mensen sneller zicht hebben op een schone lei.
- De gemeente sluit een convenant met alle aanbestedingspartners, waarin afspraken vastliggen m.b.t. sociaal incasseren en signaleren van betalingsachterstanden.
- In Opsterland werken we met incassobureaus en deurwaarders die aangesloten zijn bij het landelijk keurmerk m.b.t. sociaal incasseren.

- De gemeente Opsterland maakt ook werk van de ondersteuning van ondernemers en ZZP-ers met schulden, door ook voor hen schuldhulp te realiseren en ruimhartige bbz-kredieten aan te bieden.
- De gemeente sluit aan bij landelijke initiatieven om schulden te voorkomen. Denk aan SchuldHulpMaatje.
- De gemeente zet in op het aanbieden van saneringskredieten aan mensen met problematische schulden. Daarmee worden schulden afgekocht en blijft er nog maar één schuldeiser over. Zo creëren we rust en perspectief. We benutten het landelijke Waarborgfonds als waarborg voor de saneringskredieten.
- De wachttijden voor schuldhulp worden zoveel mogelijk benut door actief samen te werken met partners als SchuldHulpMaatje, maatschappelijk werk, de Voedselbank of de diaconie.
- De gemeente maakt als regisseur concrete afspraken met deze partners om de hulp te stroomlijnen en biedt daarin ondersteuning aan.
- Bij dakloosheid door huurschuld werken we in Opsterland aan een gezamenlijke oplossing met woningcorporaties. Gezinnen met kinderen onder de 12 jaar worden niet uit hun woning gezet. Corporaties mogen zich niet als preferente schuldeiser opstellen.

Hoofdstuk 8 **Wonen en ruimte**

Waar staat de ChristenUnie voor?
Ieder mens heeft ruimte nodig. Ruimte om te wonen, te werken, te reizen en te recreëren. Maar de ruimte is beperkt, belangen botsen. Natuur, stikstof, woningnood, klimaat en economie, produceren en consumeren, de keuzes van de ChristenUnie zijn ingegeven door het beschermen van het natuurlijk evenwicht dat God in de schepping heeft gelegd. Duurzaam ruimtegebruik is het uitgangspunt.

Wonen gaat over zoveel meer dan stenen stapelen. Wonen gaat over samenleven, over samenhang, over gemeenschappen in een straat, buurt of dorp. De ChristenUnie knokt voor de kansen van starters en jonge gezinnen, voor waardig wonen voor ouderen, voor betaalbaar en duurzaam wonen voor iedereen.

8.1 **Wonen**

Een goed en betaalbaar huis in een prettige omgeving, dat is voor ons allemaal belangrijk. De beschikbaarheid van de juiste woningen is helaas niet vanzelfsprekend. Er zijn lange wachtlijsten voor sociale huurwoningen, duur betaalde woningen staan onder water en de behoefte aan betaalbare huurwoningen in de vrije sector is groot. De ChristenUnie wil dat de gemeente Opsterland met toekomstgericht woningbeleid de woningmarkt stimuleert, zodat starters een steuntje in de rug krijgen, er voldoende passende huurwoningen zijn en er ruimte is voor particuliere (nieuw)bouw.
De ChristenUnie knokt voor de kansen van starters, alleenstaanden en jonge gezinnen, voor waardig wonen voor ouderen, voor betaalbaar en duurzaam wonen voor iedereen. Keuzes die we nu maken, hebben gevolgen voor de leefomgeving van toekomstige generaties. De gemeente heeft hierin een belangrijke regierol. Ecologische, economische en demografische ontwikkelingen (krimp en/of groei) maken het mogelijk en noodzakelijk dat er een omslag komt: van sloop en nieuwbouw naar hergebruik, van bebouwen van de open ruimte naar hergebruik en herstructurering van al bebouwd gebied. De gemeente Opsterland zal duidelijke keuzes moeten maken. Ruimtelijke ordening is bij uitstek het onderwerp waar inwoners bij betrokken moeten worden, want het gaat tenslotte over de kwaliteit van de eigen leefomgeving. Ook is het belangrijk dat de infrastructuur op orde is, zoals wegen, fietspaden, openbaar vervoer en snel internet.

Beschikbare woningen

- Het woonbeleid van de gemeente Opsterland moet gebaseerd zijn op de actuele vraag én op toekomstige ontwikkelingen. In de gemeentelijke woonvisie wordt daarom integraal naar de lokale woningmarkt gekeken en worden de noodzakelijke maatregelen beschreven.
- Er wordt regionaal samengewerkt tussen gemeenten als het gaat om wachtlijstbeheer en nieuwbouw.
- Strategisch bouwen. Om groene ruimte buiten én binnen de dorpen te behouden, blijven we inzetten op slimme inbreiding. Tegelijk onderkennen we dat de woningbouwopgave zo groot is, dat aan bouwen op landbouwgrond niet valt te ontkomen. Aan de randen van de dorpen biedt dat mogelijkheden om aantrekkelijke woonlandschappen tot stand te brengen in combinatie met natuurontwikkeling.

- Hergebruik van alle leegstaande gebouwen, zoals vrijkomende agrarische bebouwing door stoppende boeren. In een deel van de ruimtevraag voor wonen kan worden voorzien door hergebruik, transformatie of sloop en nieuwbouw.
- Bescherm huurders en particuliere kopers beter. De ChristenUnie wil dat Opsterland een verhuurvergunning invoert. Hiermee kunnen huisjesmelkers, malafide verhuurders en bemiddelingsbureaus effectief worden bestreden.

Duurzame woningen

- Door middel van een woonvisie met ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen voert de gemeente een integraal en duurzaam woonbeleid. Levensloopbestendige woningen zijn de norm.
- Woningen in Opsterland worden duurzaam gebouwd en de gemeente zet in op verduurzaming van bestaande woningen (nul-op-de-meter).
- De duurzaamheidslening is beschikbaar.

Ouderen

De ChristenUnie wil dat de gemeente Opsterland de komende periode gaat investeren in of ruimte biedt aan (aangepaste) woningen en gemeenschappelijke woonvormen voor onze ouderen. Collectieve woonvormen zijn belangrijk omdat ze zorgen voor onderling contact, gezelschap en burenhulp. Ook bevordert het realiseren van voldoende woningen voor ouderen de doorstroom op de woningmarkt.

- Er is in Opsterland ruimte voor woonzorgprojecten maar ook voor meergeneratiewoningen, inclusieve wijken en hofjes.
- In Opsterland mogen er geen belemmeringen zijn voor collectieve woonvormen voor senioren en gemengd wonen.
- Opsterland bouwt zoveel mogelijk levensloopbestendige woningen, waardoor men langer in het eigen huis kan blijven wonen. Dit kan niet zonder een goede infrastructuur (sociaal-culturele activiteiten en zorgondersteuning). Eventuele belemmeringen in de regelgeving neemt de gemeente weg. Woningcorporaties grijpen renovaties aan om woningen levensloopbestendig te maken.

Betaalbare woningen, ook voor jongeren

Wonen is voor woningeigenaren die al decennia een huis bezitten meestal goed betaalbaar, voor jongeren en huurders in de vrije sector is betaalbaar wonen in onze gemeente een heel ander verhaal. Daar maken we ons grote zorgen over.

- Betaalbaar starten: Starters moeten in Opsterland hun wooncarrière kunnen beginnen. We willen de schaarste eerlijk verdelen en een deel van de te bouwen en vrijkomende sociale huurwoningen reserveren voor starters, die op hun beurt doorstromen zodra hun inkomensniveau dat toelaat.
- Opsterland zet zich in om starters ruimte te geven op de woningmarkt. Naast de startersleningen wordt er gezocht naar nieuwe instrumenten zoals bijvoorbeeld Duokoop (de koper koopt alleen de woning en niet de grond) en koopgarant (kopen met korting meestal via de woningstichting).
- In Opsterland onderzoeken we de mogelijkheden voor ‘duo-wonen’: Jongeren en senioren delen een te grote (senioren)woning, zodat jongeren een woonstart kunnen maken en er tegelijk sprake is van een bepaalde mate van ondersteuning voor de oudere(n).

Woningcorporaties
De ChristenUnie wil dat de gemeente Opsterland woningcorporaties de ruimte geeft om innovatief, vraaggericht en toekomstbestendig te kunnen bouwen, maar vraagt daarbij wel duidelijke kaders via een gemeentelijke woonvisie. In deze woonvisie moet aandacht zijn voor ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen. De komende raadsperiode moet er een plan zijn hoe we de bestaande woningvoorraad gaan verduurzamen. Woningcorporaties dragen zorg voor voldoende sociale huurwoningen. Woningcorporaties hebben een blijvende taak ten aanzien van de leefbaarheid. Daarbij organiseren corporaties het leefbaarheidsbeleid niet alleen voor maar vooral mét de bewoners.

- Ruim baan voor woningcorporaties. Naast betaalbare koopwoningen, zijn er vooral meer sociale en (lage) middeldure huurwoningen nodig waaronder appartementen en studio's voor starters en gescheiden gezinnen.
- De gemeente zorgt samen met de wooncorporaties voor dat er voldoende sociale huurwoningen beschikbaar zijn voor speciale doelgroepen (ambulante cliënten beschermd wonen, statushouders, arbeidsmigranten).
- De gemeente Opsterland stelt met de woningcorporaties doelen op, gericht op het verbeteren van de energiehuishouding van woningen.
- De gemeente besteedt in de prestatieafspraken met de woningcorporaties aandacht aan:
    - de beschikbaarheid van goede sociale huurwoningen,
    - de leefbaarheid in wijken en de sociale koopsector,
    - eventuele verkoop bestaande voorraad woningen,
    - aantal nieuw te bouwen woningen,
    - verduurzaming van bestaande woningen
    - duurzaamheid als norm bij nieuwbouw,
    - aantal te vestigen statushouders en andere doelgroepen zoals mensen vanuit de beschermde woonvorm naar zelfstandig wonen met ambulante begeleiding.

Duurzame woningen en andere gebouwen
Verduurzaming van de woningvoorraad is een immense opgave en vooral ook een zaak van lange adem. Bij de energietransitie is isolatie van woningen van groot belang. Deze transitie raakt alle terreinen van onze economie en samenleving, niet in het minst de gebouwde omgeving.

- In de bestaande bouw wordt jaarlijks een ambitieus maar realistisch aantal woningen voorzien van een duurzame warmteoplossing. Dit gebeurt in een dorpsgerichte aanpak.
- Klimaatbestendige nieuwbouw. Bij nieuwbouw gaat het niet alleen om energiebesparing en gasvrij bouwen, maar ook om klimaatbestendigheid, zowel voor wat betreft de omgang met water - waaronder het afkoppelen van hemelwater en afvalwater - als het voorkomen van hittestress. We willen dat Opsterland beter gebruik maakt van de huidige juridische mogelijkheden en verkent wat er extra nodig is, zoals aanpassing van het Bouwbesluit.
- Nul-op-de-meter bij nieuwbouw. De ChristenUnie stimuleert de bouw van nul-op-de-meterwoningen bij nieuwbouw door woningcorporaties.
- Voorkom energiearmoede. Wijken met slecht geïsoleerde huizen en bewoners met lage inkomens moeten niet achteraan, maar vooraan staan bij de energietransitie. Waar aardgas geleidelijk wordt vervangen door duurzame warmte, wordt ook geïnvesteerd in isolatie, zodat de energierekening echt omlaag gaat. Daardoor blijven de woonlasten bij verduurzaming gelijk (woonlastenneutraal) en worden woningen ook nog eens comfortabeler.
- Gemeente ondersteunt "Right to challenge", waarmee samen met inwoners de opgave wordt aangepakt.

Zie voor meer over dit onderwerp in hoofdstuk 3: Energie, klimaat en milieu

8.2 **Ruimte**

Het dagelijks werk van de gemeente: openbare ruimte. Een belangrijk deel van ons leven maken we gebruik van gemeentelijke voorzieningen. De straatverlichting werkt, de straat ligt er netjes bij, er zijn bosjes en grasvelden. Stel je eens voor dat we het zonder openbare verlichting moesten doen! Of dat het vuil niet wordt opgehaald? Met dit dagelijks werk draagt de gemeente bij aan ons geluk.
De openbare ruimte heeft invloed op onze gezondheid. Als we wandelen, kunnen spelen, hardlopen, of fitnessen in de buitenruimte. Ook Opsterland moet zich voorbereiden op klimaatverandering. Er komen meer hoosbuien en meer hittegolven. Juist bij de inrichting van de openbare ruimte moet je daar nu keuzes in maken, vindt de ChristenUnie. Tegelijk geeft dit weer meer kansen voor biodiversiteit. Ook voor ons gevoel van veiligheid, de vrijheid om anderen te ontmoeten en contacten te leggen is een goede, sociaal veilige, openbare ruimte van levensbelang. De ChristenUnie denkt dan ook aan groepen die minder makkelijk hun weg vinden, mensen met rollator, blindenstok, of kinderwagen, iedereen moet in onze gemeente zijn of haar weg kunnen vinden.

- Bij het aanbesteden van onderhoud en aanleg van de openbare ruimte probeert de gemeente Opsterland zoveel mogelijk van de Sustainable Development Goals na te streven.
- De openbare ruimte geeft ruimte aan water en groen om klimaatverandering te kunnen vangen. Stortbuien kunnen zo beter opgevangen worden, bij hete zomers gaan we zo hittestress tegen.
- Onze gemeentelijke gebouwen krijgen zo veel mogelijk groene gevels en daken.
- Door middel van een (beeld)kwaliteitsplan maakt de gemeente met haar inwoners afspraken over de openbare ruimte.
- De gemeente geeft ruimte aan inwoners om hun wijk of straat in eigen beheer te onderhouden.
- Open landschappen behouden, versnippering voorkomen. Open landschappen mogen niet steeds kleiner worden. Verrommeling, versnippering en opdringerige zichtlocaties langs wegen willen we tegengaan.
- De ChristenUnie vindt goed beheer en onderhoud belangrijk. Het wegwerken van de onderhoudsachterstand van bruggen heeft prioriteit.
- Bij openbare ondergrondse afvalcontainers plaatst de gemeente zoveel mogelijk groen, gras en bloemen om op een positieve manier zwerfval tegen te gaan.

Omgevingswet
Binnenkort komt een nieuwe wet: de Omgevingswet. Doel van deze wet is het eenvoudiger maken van regels en meer ruimte bieden voor participatie. De nieuwe wet moet bestaande wetten vervangen en zorgen voor een integrale én gebiedsgerichte benadering. De overgang naar de Omgevingswet is een enorme operatie die niet alleen het ruimtelijke domein aangaat maar ook het sociale- en gezondheidsdomein.

- De ChristenUnie is voor een goede participatieverordening waarin beschreven staat hoe de participatie van burgers vormgegeven moet worden. Vooral: laat de gemeente daarin een goed voorbeeld geven.
- We pleiten voor een goede omgevingsvisie op gemeentelijk niveau; bij voorkeur gemaakt in dialoog met de bewoners.
- Belangrijk is ook een goed werkend DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet). Vooral: goede ondersteuning voor burgers die niet (zo) digitaal vaardig zijn.
- Bij de uitvoering van de Omgevingswet werkt de gemeente Opsterland nauw samen met de Provincie en de Waterschappen.

Groene Schoolpleinen
We stimuleren groene schoolpleinen. Kinderen vinden een groen schoolplein leuker, mooier en prettiger, zijn geconcentreerder, rustiger, bewegen meer, zijn meer in contact met de natuur en hebben een uitdagendere speelomgeving. Daarnaast draagt een groen schoolplein bij aan verminderen van wateroverlast, hittestress en is het goed voor de biodiversiteit.

Natuur
De ChristenUnie zet zich in voor het behoud van het landschap, de plattelandscultuur en voor de bescherming van het milieu en de biodiversiteit. Natuur is kwetsbaar en kan niet voor zichzelf spreken. Er zijn dus regels nodig om de natuur te beschermen. De gemeente moet bijdragen aan behoud, verbetering en een harmonieuze ontwikkeling van de leefomgeving.

- Bij de inrichting van de openbare ruimte in Opsterland wordt rekening gehouden met (historische) landschappelijke elementen.

Afstemming over kwetsbare natuur bij Regionale Energie Strategie (RES)
Ruimtelijke principes en afwegingskaders voor natuur en landschap zijn voor de meeste RES'en nog onvoldoende uitgewerkt. De ChristenUnie pleit voor een goede balans tussen het belang van duurzame energieopwekking en het belang van landschappelijke waarde. Verkeerde keuzes kunnen zeer negatieve en langdurige consequenties voor natuur en landschap hebben.

- De gemeente Opsterland betrekt actief de organisaties en bewoners uit de omgeving bij het uitwerken van de plannen. Anders komen we bij de uitvoering in de problemen, raken we achter in het halen van onze doelen en delft de natuur verder het onderspit.

Hoofdstuk 9 **Mobiliteit**

Waar staat de ChristenUnie voor?
Goede wegen, paden en OV-verbindingen zijn noodzakelijk om economische, sociale en culturele activiteiten te ondernemen. Mobiliteit brengt mensen bij elkaar. Maar de groeiende mobiliteit mag niet ten koste gaan van onze leefomgeving.

Meer dan de helft van de verplaatsingen gebeurt op korte afstand. Daarom krijgt langzaam verkeer voorrang. Dit maakt onze woonomgeving leefbaar, veilig en duurzaam.

De ChristenUnie gaat zich de komende periode verder inzetten voor verduurzaming van de mobiliteit (volledig CO2-neutraal in 2035), voor het vermijden van overbodig verkeer en voor vergroting van het aandeel lopen, fietsen en openbaar vervoer in de totale mobiliteit. Om deze duurzame mobiliteitstransitie te realiseren investeren we in sociaal veilige wandelroutes, in nog meer ruimte voor de fiets met een fijnmazig netwerk van doorfietsroutes met een hoge kwaliteit, in snelle busverbindingen en in een goede afstemming tussen mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling.

9.1 **Voetgangers**

- Barrières voor voetgangers moeten verdwijnen, te beginnen bij basisscholen, zorgvoorzieningen en andere belangrijke ontmoetingsplekken en de looproutes daar naar toe. Verhoogd liggende trottoirs moeten op elke hoek voorzien zijn van op- en afritbanden voor rolstoelen, rollators en kinderwagens. Voetpaden moeten volledig gebruikt kunnen worden dus obstakels worden weggehaald en overhangend groen of heggen teruggebracht tot de erfgrens.

9.2 **Fiets**

- Fietsroutes moeten comfortabel zijn en worden daarom uitgevoerd in beton. De fietspaden zijn tenminste 2 meter breed om ook ruimte te bieden voor e-bikes.
- Knelpunten in kaart. Met onze inwoners en de (lokale) fietsersbond gaan we de fietsknelpunten inventariseren. We kijken daarbij onder andere naar comfort, veiligheid, directheid en doorstroming.
- De ChristenUnie gaat zich inzetten voor oplaadpunten voor elektrische fietsen en watertappunten bij culturele plekken.
- Wij willen graag als gemeente Opsterland bijdragen aan de totstandkoming van het snelfietspad Drachten-Heerenveen.

9.3 **Openbaar vervoer**

- Combinaties met doelgroepenvervoer**.** De provincie is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer, de gemeente voor andere vormen van publiek vervoer, zoals het leerlingenvervoer. Hier gaat ongeveer even veel geld in om. Door dit vervoersaanbod te combineren op plekken en tijden waar de vraag naar OV te laag is, is veel efficiency winst te bereiken.
  De gemeente zet samen met de provincie in op slimme combinaties van doelgroepenvervoer (Plusbus, scholierenvervoer, wmo-vervoer) en openbaar vervoer op plekken en tijden waar

reguliere buslijnen onvoldoende rendabel zijn. Zo blijven ook kleine dorpen ook zonder auto goed bereikbaar.

- Vraagafhankelijk vervoer is alleen een alternatief voor OV als sprake is van korte aanmeldtijden (maximaal 1 uur) en een aantrekkelijke prijs. Al dit vraagafhankelijke mobiliteitsaanbod moet zero-emissie zijn.
- De gemeente spant zich in om de kleine kernen goed bereikbaar te houden voor het OV. Als reguliere OV-lijnen niet haalbaar zijn, is er een goed laagdrempelig alternatief beschikbaar.

9.4 **Parkeren**

- Zoveel mogelijk benzinestations in Opsterland moeten een mogelijkheid krijgen voor het snelladen van auto's. Ook verkennen we de mogelijkheid dit te realiseren op parkeerterreinen van supermarkten.
- Als laden op eigen terrein niet mogelijk is dan is er in Opsterland binnen een straal van 500 meter een openbare laadmogelijkheid beschikbaar. Het aantal laadpalen wordt uitgebreid en volgt de groei van het aantal elektrische auto's. Hiervoor mogen geen wachtlijsten zijn. Rekening houden met bestaande parkeerdruk en overleg met omwonenden vindt de ChristenUnie belangrijk. Er is dus geen recht op een laadpaal voor de eigen deur. Wij pleiten voor de Vehicle-to-Grid technologie zodat elektrische auto's als buffer kunnen dienen in het electriciteitsnetwerk
- Inwoners krijgen de mogelijkheid de eigen auto op te laden via een kabel over de stoep mits voldoende voorzorgsmaatregelen zijn genomen (voorkomen van valgevaar passanten).

9.5 **Verkeersveiligheid**

- Uitgangspunt voor het inrichten van de verkeersinfrastructuur is het Duurzaam Veilig principe: wegen zo inrichten dat voor weggebruikers de maximum snelheid al duidelijk blijkt uit de weginrichting en zij hun snelheid hieraan aanpassen.
- Het verkeer moet met name voor voetgangers en fietsers veiliger worden. Wij zetten in op minimaal 50 procent minder verkeersslachtoffers in 2030 ten opzichte van 2022.
- De maximum snelheid binnen de bebouwde kom is 30 kilometer. Waar het op korte termijn niet mogelijk is om de weginrichting aan te passen aan de lagere maximum snelheid kiezen we voor tijdelijke snelheidsbeperkende maatregelen genomen.
- Op basis van registratie van de ongevallen brengt de gemeente tenminste elke vier jaar de zogenaamde 'gevaarlijke plekken' in beeld.
- De gemeente zorgt voor veilige loop- en fietsroutes naar de scholen.

9.6 **Automobiliteit**

- Om achterstanden in het onderhoud te voorkomen moet de gemeente werken met actuele onderhoudsplannen voor de wegen en bruggen. Bij onderhoud overlegt de gemeente met externe partijen op het gebied van kabels en leidingen zodat de weg maar een keer 'open' hoeft.

Hoofdstuk 10 **Kunst, cultuur en sport**

10.1 **Kunst en cultuur**

Waar staat de ChristenUnie voor?
Kunst, cultuur en creativiteit verrijken het leven en de samenleving. Kunst kan confronteren, stilzetten, ontspannen, wakker schudden en verbinden. Kunst bepaalt ons ook bij de manier waarop wij als mensen het beeld zijn van God als creatieve Schepper.

In onze culturele instellingen werken professionals en amateurs samen aan het mooier maken van de Opsterlandse samenleving. Kunst en cultuur zijn eerst en vooral van en voor de samenleving. De overheid vervult een belangrijke rol als subsidieverstrekker, opdrachtgever en hoeder van ons culturele klimaat en erfgoed. Kunst is ook voor en van iedereen. Het is belangrijk dat er toegankelijk aanbod van kunst en cultuur is, met name voor jongeren. Door amateurkunsten te beoefenen, ontdekken en ontwikkelen zij hun creatieve talenten.

Cultuur dichtbij
De ChristenUnie is voor cultuur in de breedte; bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. We koesteren onze eigen lokale geschiedenis.

- Cultuureducatie voor alle kinderen. Dichtbij en betaalbaar. Kinderen uit gezinnen met een smalle beurs kunnen korting krijgen of gratis deelnemen. Dit wordt ook meegenomen in subsidievoorwaarden voor culturele instellingen.
- De gemeente blijft de samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen stimuleren.

Bibliotheken en overige culturele accommodaties
Voor veel inwoners van Opsterland is de bibliotheek de toegang tot boeken, informatie, een cursus en ontmoeting. Ook is de bibliotheek belangrijk als aanvulling op het leesonderwijs voor kinderen, laaggeletterden en nieuwkomers. Bibliotheekvoorzieningen staan, mede door bezuinigingen, meer en meer onder druk. De ChristenUnie wil sluiting van bibliotheken voorkomen.

- Gebouwen worden zoveel mogelijk multifunctioneel benut; om het gebruik te optimaliseren, maar ook om dwarsverbanden tussen (brede) scholen, verenigingen, kinderopvang, bibliotheken, zorginstellingen, etc., te vinden en te versterken.
- Investeren in een cultuurgebouw is soms nodig maar moet kritisch beoordeeld worden op nut, noodzaak en de financiële haalbaarheid en houdbaarheid op lange termijn.
- De ChristenUnie wil de exploitatie van culturele accommodaties in Opsterland gunstig beïnvloeden door in te zette op lagere energielasten. Dit door het verduurzamen van de gebouwen en lichtinstallaties. Bij nieuwe aanbestedingen/bouwplannen willen we dit nadrukkelijk betrekken en bij groot onderhoud hierover advies inwinnen.

Monumenten en (kerkelijk) erfgoed
Erfgoed en monumenten zijn beeldbepalende elementen in steden, dorpen en wijken. Het zijn bakens in een veranderende wereld en brengen herinneringen met zich mee. Goed onderhoud en beheer van erfgoed en monumenten vinden we belangrijk en we kijken daarbij ook naar nieuwe invullingen van oude gebouwen. Kerken zijn als religieus erfgoed beeldbepalend in steden en dorpen. Voor veel Nederlanders dragen kerken herinneringen aan belangrijke momenten in het leven.

Kerken bieden een plek voor erediensten en bezinning. Veel kerken verliezen echter hun functie en daardoor dreigt leegstand en achterstallig onderhoud. Niet alle kerken kunnen behouden worden, maar er liggen wel kansen in een waardige alternatieve bestemming.

- De gemeente Opsterland stelt een eigen kerkenvisie op met als doel zoveel mogelijk kerkgebouwen in stand te houden, maar ook om kansen voor herbestemming niet te missen en samen met de provincie op tijd in te zetten op behoud van het religieus erfgoed.

Musea
Cultuur legt de verbinding tussen verleden, heden en toekomst. Het bewaren en beschermen van objecten, gebouwen, monumenten, documenten en gegevens uit de al dan niet lange lokale/regionale geschiedenis vraagt zorgvuldigheid. Musea hebben een cultuurhistorisch belang. Enerzijds om te bewaren en te beheren, anderzijds om door te geven en te leren. Het biedt ook kansen om mensen te (re)activeren.

Evenementen
Evenementen in Opsterland moeten veilig en gezond zijn. Niet alleen zijn ze goed toegankelijk maar ook komen er heldere (subsidie-) afspraken over afval/duurzaamheid, geluid en volksgezondheid (drank/drugs).

10.2 **Sport**

Bij sporten staat plezier voorop. Daarom kiest de ChristenUnie voor een toegankelijke sportwereld waarin iedereen kan meedoen. We stimuleren de breedtesport. Jong, oud, mindervalide, arm, getalenteerd of gewoon gezellig met elkaar; voor iedereen moet sport beschikbaar zijn.

Waar staat de ChristenUnie voor?
Sport brengt mensen in beweging. Sport stimuleert lichaam en geest tot optimale prestaties en bevordert een gezonde en vitale samenleving. Daarom is het nodig om ook voor de toekomst voldoende sportfaciliteiten te hebben; van openbare beweegplekken tot sportparken en sportaccommodaties. De ChristenUnie zet zich in voor een toegankelijke sportwereld. Iedereen is welkom! Sport breng ook mensen samen. Sportverenigingen fungeren vaak als cement in de samenleving en verdienen steun, zeker nu deze door de coronacrisis grote klappen hebben gehad.

Het is goed voor kinderen dat ze leren dat bewegen leuk is, dat ze leren om doelen te stellen en samen te werken in een team. Daarom willen we dat sport toegankelijk is voor iedereen, in het bijzonder voor de jeugd, zonder fysieke drempels. Het is van groot belang dat alle kinderen kunnen sporten. Ook de kinderen uit een gezin met een kleinere portemonnee.

Sport dichtbij
Het stimuleren van minima, ouderen, mensen met een beperking en mensen die nog niet sporten om meer te gaan bewegen staat hoog in het vaandel bij de ChristenUnie. De ChristenUnie pleit voor open sportclubs met een sterke verbinding tussen het sociale en het gezondheidsdomein.
Maar in de gemeente Opsterland nodigen ook de verschillende fiets-, vaar-, wandel- en hardlooproutes en veilige ‘ommetjes’ uit tot bewegen en meedoen.

- Bij het realiseren van nieuwbouwplannen wil de ChristenUnie dat er plaats komt voor zoveel mogelijk openbare beweegplekken en -routes in de openbare ruimte. Naast kinderspeeltoestellen kan ook worden gedacht aan openbare fitnessapparaten.

- Een gezonde leefstijl met voldoende beweging draagt ook voor ouderen bij aan zelfredzaamheid en sociaal contact. Voor alle ouderen in onze gemeente ontwikkelt de gemeente laagdrempelige sport- en beweegprojecten.
- De ChristenUnie pleit voor het handhaven van de buurtsportcoaches om zo de verbinding tussen sport, onderwijs en zorg te bevorderen.

Sportaccommodaties
Het is mooi als mensen hun sporttalenten ontwikkelen en zelfs door kunnen groeien naar de topsport. Ook fungeert de topsport vaak als stimulerend voorbeeld. Toch moet de focus van de gemeente Opsterland liggen op de breedtesport. Op sport voor iedereen, dichtbij en betaalbaar.

Naast het zo beweeg-vriendelijk mogelijk inrichten van de openbare ruimte is het belangrijk dat de sportaccommodaties goed onderhouden, toegankelijk voor mensen met een beperking en veilig zijn. De gemeente staat in nauw contact met de sportverenigingen en heeft de behoefte aan voorzieningen goed in beeld. De gemeente probeert alle verenigingen op een eerlijke maar ook financieel passende manier de bedienen. Daarbij houdt de gemeente rekening met een goede spreiding van sportvoorzieningen over onze gemeente. De ChristenUnie wil ook dat de gemeente het accommodatiebeleid afstemt met omliggende gemeenten met als doel elkaar en de sportdeelname te versterken.

- Alle sportaccommodaties moeten toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.
- De gemeente Opsterland ziet erop toe dat iedereen die er recht op heeft, het Jeugdsportfonds weet te vinden;
- Alcohol en sport gaan niet samen. Het alcoholgebruik in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten wordt ontmoedigd. De ChristenUnie pleit daarom voor een alcoholconvenant tussen de gemeente en sportverenigingen.